

# **Register over Byplanhistoriske noter nr. 1-67 (1982-2012)**

**Udarbejdet af Amalie Gravgaard, IVA**

**Dansk Byplanlaboratorium**

**Byplanhistorisk Udvalg, Skrift nr. 69**

## **Kolofon:**

Register for Byplanhistoriske Noter nr. 1- 67 1982 - 2012.

Digital udgave af Byplanhistorisk Skrift nr.69

Udarbejdet af Amalie Gravgaard, praktikant IVA

Redaktionsgruppe: Ellen Højgaard Jensen, Ole Christiansen og Vibeke Dalgas.

Copyright: Dansk Byplanlaboratorium.

Digital udgave juni 2013.

ISSN: 0900-3274

ISBN: 9788787487306

## Indhold:

|                                                |       |
|------------------------------------------------|-------|
| 1. Forord                                      | s. 3  |
| 2. Indledning                                  | s. 4  |
| 3. Noteoversigt nr. 1 – 67 m. kort beskrivelse | s. 5  |
| 4. Seminarnoter, ordnet kronologisk.           | s. 41 |
| 5. Erindringsnoter, ordnet kronologisk.        | s. 43 |
| 6. Forfattere, ordnet alfabetisk.              | s. 44 |
| 7. Geografiske områder og byer                 | s. 50 |

## 1. Forord

Byplanhistorisk Udvalg blev stiftet i 1982, og siden da er der udkommet 67 Byplanhistoriske Noter i en lind strøm med 2-3 stk. om året. I 2012 blev det besluttet i udvalget, at "Noterne" skulle hedde "Skrifter", men at konceptet og nummereringen i øvrigt skulle fortsætte som hidtil. Dog skulle det overvejes at finde en passende digital form, således at fremtidige seminarskrifter kunne udkomme i en lidt enklere udgave og lægges direkte på nettet.

Noternes emner spænder vidt, og der er efterhånden en hel del forfattere både til hele noter og til seminarnoternes mange artikler. Det har derfor ved flere lejligheder vist sig, at materialet allerede nu er så stort, at f.eks. unge historieforskere har haft problemer med at slå op i dette.

Da netop historikere, interesserede byplanlæggere, forskere og studerende er vigtige målgrupper for udvalget, har det været nærliggende at fremme udarbejdelsen af et register.

Fra udvalget blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af Ellen Højgaard Jensen, Ole Christiansen og Vibeke Dalgas. Denne gruppe var enige i, at der skulle udarbejdes dels en database, der herefter kunne lægges ud på nettet i tilknytning til hjemmesiden, og dels en fysisk udgave af dette register, der kunne indgå i skriftserien.

Da udvalget tidligere havde haft en praktikant fra biblioteksskolen (IVA) til at hjælpe med tilsvarende opgaver, kom forslaget frem om at henvende sig til skolen igen. Eleverne her har deres praktikantperiode i det 7. semester, under det fjerde og sidste studieår. Det skulle således være gode muligheder for, at en elev på dette niveau skulle kunne løse vores ret begrænsede registerproblemer.

I foråret 2012 henvendte gruppen sig til IVA og fik en "Projektbeskrivelse" optaget på praktikanternes opgaveliste. I september 2012 lykkedes det at få en aftale i stand med Amalie Gravgaard, at få skrevet kontrakt med skolen, samt at få udarbejdet en "Projektplan". Amalies vejleder på skolen har været Karen Birgitte Philipsen.

En hjertelig tak til Amalie Gravgaard for udarbejdelsen af dette register og en særlig tak til IVA, som her givet os mulighed for at samarbejde med en praktikant.

Vibeke Dalgas

## 2. Indledning

Byerne – som det moderne menneskes livsrum – er præget af en overordentlig kompakthed og rumlig kompleksitet. Fordi byen er noget, der hele tiden sker, mere end den er status quo, kan det være vanskeligt at forstå betydningen af den, mens man lever i og oplever den. Byrum kan fortælle om tid og skabe deres egen tid, de kan reflektere nutiden, men samtidig være refleksioner over tiden.

”Byplanhistorie Noter” fortæller byhistorier fra starten af 20. århundrede og op til i dag. Formålet med registeret er at skabe en helhed og et større overblik over alle noternes mangesidede indhold. Registeret kan bruges som støtte for erindringen hos dem, der allerede – måske for mange år siden – har læst i dem, men også til studerende, forskere, historikere og byplanlæggere, der ønsker at stifte bekendtskab med bestemte byplanlæggers erindringer eller beskrivelser af særlige emner indenfor byplanhistorien. Det er mit håb, at dette register yderligere vil inspirere alle med interesse for byplanlægning og byplanhistorie i fremtidens forskning.

Registeret er tænkt som en indføring i de forskellige noters indhold, således at et overblik kan dannes for brugeren. Det er bygget på en måde, at det bedst muligt skal kunne tjene som opslagsværk og redskab til litteratursøgning inden for emnet byplanlægning og byplanhistorie. På bedste vis har jeg forsøgt at give et indtryk af noternes indhold og handling igennem en knaphed, væsentlighed og tydelighed. Registeret er opdelt i fire dele:

- Noteoversigt
- Seminaroversigt
- Forfatterindeks
- Geografisk indeks

I noteoversigten finder man en beskrivelse af noternes indhold. Enhver har prøvet at skrive sådanne resuméer, ved imidlertid, at det ikke er helt simpelt at gøre, da der ligger et kæmpe arbejde bag ved. At karakterisere de væsentlige hovedemner i hver af noterne har ikke været lige nemt, da mine kompetencer som bibliotekarstuderende ikke ligger inden for byplanlægningsområdet. Det er dog lykkedes igennem mit samarbejde med tidligere arkitekt, Vibeke Dalgas, der har været med til at give mig det nødvendige indblik i det meget spændende fagområde. Noteoversigten er suppleret med en seminaroversigten og et forfatterindeks, der alle er forsynet med en brugervejledning.

Amalie Lehrman Gravgaard

### 3. Noteoversigt

De Byplanhistoriske Noter har navnlig til formål at belyse dansk byplanhistorie efter 2. verdenskrig, hvor byplanlægningen for alvor blev sat på dagsordenen. Den første note udkom i 1987 og har med tiden bestået af notater, erindringer eller beskrivelser af særlige emner begivenheder.

Noteoversigten gør det lettere at orientere sig i hele registeret og den giver samtidig et større overblik over samtlige udgivelserne af Byplanhistoriske Noter. Oversigten indeholder de vigtigste bibliografiske oplysninger samt en fyldestgørende beskrivelse, hvor du kan læse mere om notens formål og indhold.

#### **Byplanhistorisk Note 67:**

#### **Arkitektonisk planlægning i by og landskab**

28. Byplanhistoriske seminar, november 2011. Helsingør Kulturværft.

##### **Indhold:**

Knud Sørensen: Livet på landet efter 1950

Jørgen Primdahl: Det åbne land: Om landskabsudviklingen og planlægningen

Helle Lassen: Landskabets fremtid i den kommunale planlægning

Jens Clemmensen: Vesterbros arkitektoniske omdannelse sammenlignet med Nørrebro

Gøsta Knudsen: Arkitekturpolitik i København

Tina Saaby: Arkitekturpolitik i København

Redaktion: Inge Alstrup, Gregers Algreen-Ussing, Poul Sverrild og Ib Asger Olsen (ansv.)

Udgivelsesår: 2012

ISBN: 978-87-87487-29-0

Omslag: Foto af Helsingør Kulturværft

Antal sider: 76 s.

##### **Beskrivelse:**

Hvilken betydning har vi tillagt arkitekturen i den moderne planlægning af landskab og by, og hvordan forstår og forvalter vi den arkitektoniske arv i vores omgivelser? Spørgsmål besvares i skriftet, der først beskriver de mest i øjenfaldende tendenser i udviklingen på landet fra 1950'erne og indtil dannelsen af storkommunerne i 2007, og afsluttende ser nærmere på arkitekturpolitikken og byudviklingen i Danmarks to største byer, Aarhus og København.

#### **Byplanhistorisk Note 66:**

#### **Fra grænseløs optimisme til kritisk eftertanke- byplankonsulenttegnestuerne i 1960'erne og 70'erne.**

27. Byplanhistoriske seminar, november 2010. Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm.

**Indhold:**

Søren Mørch: En forrygende tid

Carsten Thau: Athen-erklæringen om den nutidige by

Edith Juul Møller: Byplankonsulenternes rolle

Peder Boas Jensen: Byplankonsulenternes opgaver: Dispositionsplanerne og forstædernes ekspansion

Vibeke Dalgas: Byplankonsulenternes opgaver: Kampen om bykernerne

Jens Thomas Arnfred: Vandkunstens arbejder

Gert Nielsen: Den planlagte by – erindringer og erfaringer

Redaktion: Vibeke Dalgas (ansv.) og Hans Kristensen

Udgivelsesår: 2011

ISBN: 978-87-87487-28-3

Omslag: Blå By, 1983

Antal sider: 104 s.

**Beskrivelse:**

Note 65 og Note 66 sammenfatter resultaterne fra forskningsprojektet "Byplankonsulenttegnestuerne i 1960'erne og 70'erne, der blev påbegyndt i begyndelsen 2010. Projektets overordnede mål er at belyse byplankonsulenttegnestuernes virke i 1960'erne og 1970'erne gennem beskrivelser af deres opgaver og den betydning de har haft for byplanlægningens udvikling. Baggrunden for dette var antagelsen om, at tegnestuerne stod for udarbejdelsen af et stort antal byplaner, inden kommunerne selv fik ansat planlæggere. Herved fik tegnestuerne en væsentlig indflydelse på planlægningens indhold og faglige udvikling. Forud for den samlede udgivelse blev der foretaget en række interviews med de konsulenter, der var aktive i dengang. Note 66 tjener som et supplement til interviewene og redegør for udviklingen, de væsentlige problemstillinger, erfaringerne og fornyelsesbehovet i samfundet omkring tegnestuernes etablering.

**Byplanhistorisk Note 65.****Byplankonsulenttegnestuerne i 1960'erne og 70'erne.****En interviewundersøgelse.****Indhold:**

Vibeke Dalgas: Indledning med beskrivelse af baggrunden bag projektet, tilrettelæggelse, undersøgelsens forløb samt resultater og perspektiveringer

Peder Boas Jensen: Ib Andersen og Elith Juul Møllers tegnestue; Ole Svenssons tegnestue (Finn Monies); Sven Allan Jensens tegnestue; Møller og Grønborgs tegnestue; Nyvig A/S; Ib Asger Olsens og Per Stahlschmidts tegnestue, Tegnestuen Vandkunsten

Sven Illeris: Peter Bredsdorffs tegnestue; Scherning Dybbros og Knud Haastrups tegnestue; Vibeke Fisher; Thomsens (Dalgas) tegnestue; Institut for Center Planlægning (ICP, IKP m.fl.), Anne Marie Rubins tegnestue; Skaarup & Jespersen, arkitekter og byplanlæggere

Bilag: Projektbeskrivelse

Redaktion: Vibeke Dalgas (ansv.), Peder Boas Jensen, Sven Illeris, Jens Clemmensen og Hans Kristensen

Udgivelsesår: 2011

ISBN: 978-87-87487-20-7

Omslag: Udstyknings- og bebyggelsesplan for Sønderris området ved Esbjerg. Udarbejdet af Skaarup &

Jespersen i 1974.  
Antal sider: 210 s.

### **Beskrivelse:**

Note 65 og Note 66 sammenfatter resultaterne fra forskningsprojektet "Byplankonsulenttegnestuerne i 1960'erne og 70'erne, der blev påbegyndt i begyndelsen 2010. Projektets overordnede mål er at belyse byplankonsulenttegnestuernes virke i 1960'erne og 1970'erne gennem beskrivelser af deres opgaver og den betydning de har haft for byplanlægningens udvikling. Baggrunden for dette var antagelsen om, at tegnestuerne stod for udarbejdelsen af et stort antal byplaner, inden kommunerne selv fik ansat planlæggere. Herved fik tegnestuerne en væsentlig indflydelse på planlægningens indhold og faglige udvikling. Note 65 indeholder en indledende redegørelse af forskningsprojektets tilrettelæggelse, foreløbige resultater og videre perspektiver samt en artikel om hver af de implicerede tegnestuer baseret på en række grundlæggende interviews, der foretaget forud for den samlede udgivelse.

## **Byplanhistorisk Note 64:**

### **Bygenbrug**

26. seminar, november 2008. Kunstakademiets Arkitektskole, København.

### **Indhold:**

Jannik Nyrop: Omdannelse af Odense Havn

Jonas Møller: Bykernen og forstaden

Poul Sverrild: Avedøreljren, fra kaserne til kvarter

Asbjørn Gade-Nielsen: Omdannelse af genbrug af flyvestation Værløse

Ib Asger Olsen: Genbrug af trafikarealer

Svava Riesto og Malene Hauxner: Perspektiver på bevaring og udvikling. At grave efter stedets ånd

Redaktion: Gregers Algreen-Ussing, Michaela Brüel, Peder Boas Jensen (ansv.), Ib Asger Olsen og Poul Sverrild.

Udgivelsesår: 2010

ISBN: 978-87-87487-22-1

Omslag: Carlsberg – vores by. Af Enthesis

Antal sider: 64 s.

### **Beskrivelse:**

Udviklingsorienteret genbrug finder sted i havne- og industriområder, i bykerner og forstæder, i offentlige institutioner og på trafikarealer. Fælles for genbruget er, at udformningen og kvaliteten skal være med til at sikre byernes fremtidige udvikling, når der bygges en moderne by med kontraster mellem højt og lavt, eksisterende og nyt. Det skal forny og forstærke byens ånd igennem identitet og udvikling, og skabe menneskelige og pulserende bydele, der er rige på overraskelser, oplevelser og historier, men i høj grad også bylivsorienteret og bymæssig bæredygtighed.

## **Byplanhistorisk Note 63: Bilen og byen**

25. Byplanhistoriske seminar, november 2008. Trekanten – Københavns Miljøforum, København.

### **Indhold:**

Sven Illeris: Indledning og Bilen og den spredte by

Inge Alstrup: Velkomst

Lise Drewes Nielsen: Bilen – en hverdagsteknologi fyldt med ambivalenser  
 Jens Rørbech: Bygrafik på dansk – fra Buchanan-rapporten til levedygtige trafikløsninger  
 Anker Lohmann-Hansen: Brudstykker af trafikplanlægningens udvikling 1920 – 1990  
 Ib Asger Olsen: Vejstrukturens indflydelse på byens og byrummets form og funktion  
 Jørgen Bunde: Fra overdækning til frilægning af Århus Å. 1939 – 99.  
 Søren Elle: Erfaringer, resultater og udviklingsplaner i København

Redaktion: Sven Illeris (ansv.) og Jens Clemmensen

Udgivet: 2009

ISBN: 978-87-87487-18-4

Omslag: Forumlinien, udfletning ved Åboulevarden. Skitse udført af landskabsarkitekt Ole Nørgaard  
 Antal sider: 94 s.

### **Beskrivelse:**

Bilen som byens problembarn er mere aktuelt end nogensinde. Skal byen bestemme over bilen, eller skal bilen skal bestemme over byen? Notens første indlæg tager de grundlæggende spørgsmål op om bilen og byen i samfundets sidste halve århundrede, og efterfølgende behandles de konflikter og løsninger, der ligger i forholdet mellem bil og byen. Afsluttende kigges der på, hvordan disse erfaringer søges anvendt i planlægningen af et stort fremtidigt byprojekt, Nordhavnen i København.

## **Byplanhistorisk Note 62:**

### **Et usædvanligt særtryk "Hillerøds Fremtid". Særtryk fra "Hillerødbogen"**

Af Peter Gredsdorff og Arne Mygind Sørensen

Redaktion: Vibeke Dalgas

Udgivet: 2009

ISBN: 978-87-87487-90-0

### **Beskrivelse:**

Særtrykkets tekst, som oprindeligt er udarbejdet af byplanlæggeren Peter Bredsdorff i samarbejde med stadsingeniør Arne Mygind Sørensen, udgør det afsluttende kapitel i "Hillerødbogen fra 1948. Det usædvanlige består i, at teksten ikke bare handler om Hillerøds fremtid, men samtidig er et hidtil upåagtet programskrift for den moderne byplanlægning. Det er tankevækkende at teksten er skrevet allerede i 1947, medens Peter Bredsdorff havde travlt med udarbejdelsen af "Fingerplanen" for Københavnsegnen, der udkom i 1948. (Se også Note 58)

## **Byplanhistorisk Note 60:**

### **Byerne og den byhistoriske kartografi**

24. Byplanhistoriske seminar, 23. november 2007. Roskilde Universitetscenter (RUC), Roskilde

### **Indhold:**

Jørgen Mikkelsen: Velkomst: byerne og den byhistoriske kartografi (hvilket tegn skal jeg lave i stedet for:) Peter Skriver: Bykortet som sprog. Om kortet som kilde og formidling.

Peter Korsgaard: Historiske kort og georelaterede data som hjælpemidler i byhistorisk arbejde  
 Henrik Dupont: Luftfotografiet som kilde til byhistorisk forskning og fortælling  
 Gregers Algreen-Ussing: Arkitekternes kort. Danske kommuneatlas og SAVE (Survey of Architectural Values in Environment)  
 Ole Degn: Scandinavian Atlas of Historic Towns. Denmark. Idé, indhold og korteksempler  
 Gitte Hansen: Arkæologiske kort – fra arbejdet med middelalderbyer i Skandinavien.  
 Jørgen Mikkelsen: Referat over den afsluttende diskussion

Redaktion: Mette Ladegaard Thøgersen. Sven Illeris, Søren Bitsch Christensen og Vibeke Dalgas (ansv.)  
 Udgivelsesår: 2008  
 ISBN: 978-87-87487-08-5  
 Antal sider: 101 s.  
 Omslag: Udsnit af Nollis Plan over Rom 1748

#### **Beskrivelse:**

Noten kigger på den kartografiske orden, og hvilke kartografiske værktøjer forskere, formidlere og byplanlæggere kan gøre brug af i deres analyse og beskrivelse af bestemte materielle eller immaterielle strukturer i en by. Hvilke muligheder ligger der i udnyttelsen af eksisterende kort, og kan de bruges til beskrivelse af byernes udvikling i fremtiden? Noten består af tværfaglige redegørelser, der ikke kun beskriver byernes kartografi i fortiden og nutiden, men også diskuterer forskellige indfaldsvinkler i brugen af kort i en forsknings- og formidlingssammenhæng.

## **Byplanhistorisk Note 59:**

### **Industri- og servicevirksomhederne i byernes planlægning**

23. seminar, september 2007. Faculty of Life Science - Københavns Universitet, Frederiksberg

#### **Indhold:**

Sven Illeris: Erhvervsudvikling i store og små danske byer 1890 – 2005  
 Jesper Harvest: Odense – fra industri til service  
 Vibeke Dalgas: Erhvervslokaliseringen i bylegemet. Byplanlægning og byudvikling i Hillerød 1945 – 2006  
 Ole Stilling: Biogen i Hillerød – historien om lokalisering af en international biotek-gigant  
 Karsten Thorlund: Industrianlægs nærlandskaber  
 Poul Sverrild og Kitt Boding-Jensen: Udviklingen af Avedøre Holde  
 Rita Justesen: Fra Dansk Sojakagefabrik til Havnestad

Redaktion: Jens Johansen og Ib Asger Olsen  
 Udgivelsesår: 2008  
 ISBN: 978-87-87487-11-5  
 Antal sider: 90 s.  
 Omslag: Forside: Opfyldte Avedøre Holme 1985. Bagside: Oprindelige Avedøre Holme i 1:25000

#### **Beskrivelse:**

Noten kigger på, hvordan industri- og servicevirksomhederne er blevet integreret i byens planlægning efter industriens vækst i 1900-tallet. Selvom industri- og servicevirksomhederne har været kendt som livsvigtige funktioner, blev ide ikke inddraget i byens arkitektoniske og rumlige koncept under industriens vækst i 1900-tallet. Den funktionsopdelte by, hvor der blev udlagt områder til

industriudvikling medførte et ensartede udtryk: I 1960'erne var tendensen anonyme betonbygninger bag slørede beplantninger, og senere var det iøjnefaldende domiciler og erhvervsbygninger på åbne græsarealer, der kom til at præge bybilledet. I de senere år er der blevet gjort op med den funktionsopdelte by, og igennem konkrete eksempler beskriver noten, hvordan man i højere grad er begyndt at skabe og fokusere på sammenhængende byrum.

## **Byplanhistorisk Note 58:**

### **Byplanhistorie og byudvikling i Hillerød 1945 – 2006.**

Af Vibeke Dalgas

**Indhold:** Syv generationer af dispositions- og kommuneplaner; Dispositionsplan for Hillerød Købstad og Frederiksborg Slotssogns Kommune 1950; Hillerød Kommunes dispositionsplan 1973-1988; Hillerød Kommune. Kommuneplan 1982-1992 (revideret 1984), Hillerød Kommune. Kommuneplan 1989-2001; Hillerød Kommune. Kommuneplan 1995-2007; Hillerød Kommune. Kommuneplan 2001; Hillerød Kommune. Kommuneplan 2005-2017; De travle 60'ere.

Redaktion: Inge Alstrup, Sven Illeris, Kirsten Baunegaard og Hans Andersson

Udgivelsesår: 2007

ISBN: 978-87-87487-16-0

Antal sider: 92 s.

Omslag: Forside: "Frederiksborg Slot, Slotssøen og Søstien" fra "Hillerød Bykerne, Dispositionsplan og Handlingsplan fra 1975-1990". Udarbejdet af Vibeke Dalgas. Bagside: De grønne kiler omkring Hillerød bestående af skove, statshusmandsbrug og statsgårde fra "Hillerødbogen". Udarbejdet af Peter Bredsdorff.

#### **Beskrivelse:**

For første gang i dansk byhistorie har det været muligt at skrive om den moderne byplanhistories betydning som forklaringsmodel for vigtige udviklingstræk i byen. Med sit subjektive, men autentiske kildemateriale, fører tidligere byplanlægger i Hillerød, Vibeke Dalgas, læseren gennem byens planmæssige historie i sit særtryk fra bogen "Hillerød 1945-2006". Først i noten forekommer en karakteristik af de syv kommuneplaner og dispositionsplanerne, der var med til at lægge fundamentet for byens udvikling, og dernæst tegnes et mere personligt og erindringsbetonets rids af de travle 60'ere, der begyndte med en ny bygge lov og sluttede med den helt store planlovreform.

## **Byplanhistorisk Note 57:**

### **Dansk planlægning – hvor kom idéerne fra – hvordan blev planerne?**

22. Byplanhistoriske Seminar, fredag den 15. september 2006. Avedørelejren, Hvidovre Kommune.

#### **Indhold:**

Per Sverrild: Indledning – Steder hvor vi er

Jens Kvorning: Byplanmæssige idéer efter anden verdenskrig – som grundlag for Køge Bugtplanen

Niels Thougard: Køge Bugtområdets planlægning

Poul Henriksen: Køge Bugtområdets trafik

Grete Plesner: Centre, bymiljø og grønne områder i Køge Bugtområdet

Henning Sørensen: Livsbetingelser i Brøndby Strand i dag

Jan Christiansen: Fem bykvarterer

Peder Boas Jensen: Mulige konklusioner – oplæg til debat

Redaktion: Jens Clemmensen

Udgivelsesår: 2008

ISBN: 987-87-87487-11-5

Omslag:

Antal sider: 75 s.

### **Beskrivelse:**

Noten handler om modernismen og den danske byplanlægning i efterkrigstidens travle vækstperiode i 60-erne og forsøger at besvare de to spørgsmål, som også indgik i seminarets overskrift: Hvor kom idéerne fra? og hvordan blev planerne? De udenlandske inspirationer, især til de større byplansatsninger kom fortrinsvis fra England, Frankrig og U.S.A. Planlægningen af Køge-Bugt fingeren bruges flittigt som eksempel og case-study, forstærket af, at seminaret blev afholdt i Avedørelejren nær Avedøre Stationsby, som udgør en af byfingerens bydele. Skriftet afsluttes med en meget læseværdig sammenfatning af seminarets temaer.

### **Byplanhistorisk Note 56:**

### **Lokaliseringen inden for byerne i den offentlige service – en undersøgelse i Herning, Hillerød, Køge og Randers**

Af Sven Illeris

### **Indhold:**

Undersøgelsens formål; Fremgangsmåde; Undersøgelsesbyerne; Lokaliseringen af kommunal administration/rådhus, Lokaliseringen af amtsgårde; Lokaliseringen af jernbanestationer; Lokaliseringen af busterminaler; Lokaliseringen af kommuneskoler; Lokaliseringen af gymnasier; Lokaliseringen af erhvervsuddannelser; Lokaliseringen af mellemlange/lange videregående uddannelser; Lokaliseringen af hovedbiblioteker og kulturcentre; Lokaliseringen af sportspladser og sportshaller; Lokaliseringen af sygehuse; Lokaliseringen af nogle andre offentlige servicetilbud; Konklusioner og anbefalinger

Redaktionen: Vibeke Dalgas og Elith Juul Møller

Udgivelsesår: 2006

ISBN: 87-87487-16-0

Omslag: Udfærdiget af Institut for Geografi og Internationale Udviklingsstudier ved Roskilde Universitetscenter på grundlag af Kort- og Matrikelstyrelsens database top10dk.

Antal sider: 64 s.

### **Beskrivelse:**

Den offentlige service beskæftiger et stort antal mennesker, lægger beslag på en stor del af byernes areal, udgør en stor del af byens vigtige trafikmål, og fastlægger bestemmelser for etablering af kulturelle- og sociale institutioner. Noten fokuserer på, hvor i byerne den offentlige service er lokaliseret, hvorfor den netop er lokaliseret dér, hvad den har af trafikale konsekvenser, og hvilke muligheder der ligger i planlægning, når man i fremtiden vil sikre, at byerne kommer til at rumme de tilbud, som borgerne i takt med samfundets udvikling efterspørger i større grad.

## **Byplanhistorisk Note 55:**

### **Hvordan skriver vi historie for den moderne by 1945-2000?**

21. seminar, september 2005. Carlsberg Akademi, Valby.

#### **Indhold:**

Laura Kolbe: Att. forske i den moderne kommunalpolitikens historie – nå grå synspunkter fra Norden, Finland og Helsingfors

Arne Gaardmand: Periodisering i min bog

Svend Høgsbro: By og udvikling i Esbjerg 1970 -1995

Jesper Harvest: Odense Byplan 1966-1988

John T. Lauridsen: Periodiseringen i min bog 'Dansk byplanlægning 1938-1992'

Bo Larsson: Tidens idealer og historiens spor – planlægningen af Lund efter 1945

Jesper Harvest: Æresboligen på Carlsberg

Redaktion: Lisbeth Skjernov, Sven Illeris, Poul Sverrild, Lisa la Cour, Jesper Harvest og Vibeke Dalgas

Udgivelsesår: 2006

ISBN: 978-87-90413-36-9

Omslag: Lund 1940-2002. Tegning af Vibeke Dalgas.

Antal sider: 98 s.

#### **Beskrivelse:**

Byplanlovgivningen er et helt nyt fænomen, da den træder i kraft i 1938: Et demokratisk redskab til at gennemføre bedst mulige beslutninger for bysamfundets eksistens og udvikling. Igennem nye bymonografier, forskningsprojekter og casestudies præsenterer noten den moderne byhistorie, og kigger på byplanlægningens store betydning for byens liv og for borgernes muligheder for at udfolde sig i dagligdagen. Der åbnes op for et andet vigtigt aspekt i notens afslutning: At dagens byplanlæggere skal tage ved lære af fortidens fejl og mangler, videreføre kvaliteterne og sikre at fremtidens byer får de bedste erfaringer med sig.

## **Byplanhistorisk Note 54:**

### **Egnsudvikling – egnsudviklingens historie i Danmark**

Af Sven Illeris

**Indhold:** Historisk baggrund og det regionale billede i 1950'erne; Egsudviklingspolitikens tilblivelse; Egsudvikling 1958-1990; Den ændrede regionale udvikling i 2. halvdel af 1900-tallet; Egsudvikling efter 1990

Redaktion: Sven Illeris

Udgivelsesår: 2005

ISBN: 87-90413-35-0

Omslag: Forside: Egsudviklingsstøttens fordeling på kommuner 1972-1982 af Steen Allin. Bagside:

Udsnit af forside på Byplan 6/1984.

Bagsiden: Vildfaren vejfarende i bymønstret af Steen Allin.

Antal sider: 42 s.

#### **Beskrivelse:**

Fra 1958-90 ledede Egnsudviklingsrådet den statslige egnsudvikling, der havde til formål at sikre den erhvervsmæssige og økonomiske udvikling i de enkelte egne i Danmark. Først i noten skitseres den historiske baggrund for egnsudviklingen og det regionaløkonomiske billede i 1950'erne, hvor der opstår en bredere politisk interesse. Efterfølgende bliver fokus rettet mod den statslige egnsudviklingspolitik, EF/EU's senere ansvar for regionalpolitikken og på de kommunale og regionale erhvervspolitikker, der blev iværksat i sidste halvdel af 1900-tallet. Afsluttende bliver der gjort rede for den regionale udvikling og det ændrede regionaløkonomiske mønster, der kunne iagttages ved århundredets udgang.

1

## **Byplanhistoriske Note 52:**

### **Regionalplanlægning – bidrag til regionalplanlægningens historie**

Af Vilhelm Brage Michelsen, Karsten Bay Christensen og Ib Ferdinandsen

**Indhold:** Forhistorien; Historien i Provinsen; Historien i Hovedstadsregionen; Processen; Resultat

Udgivelsesår: 2004

ISBN: 87-90413-34-2

Omslag: Forside: "Kontorlandskab" af Bo Bojesen. Bagside: Fyns Amtskommunes udspil til den første regionalplan

Antal sider: 62 s.

#### **Beskrivelse:**

Det er vigtigt, at forståelsen af den lovbestemte regionalplanlægningens betydning og succes siden planlovreformen i 1970 fastholdes og forstås, når der i de kommende år skal bygges et nyt plansystem op i Danmark. Notens tre forfattere, der alle har været aktive i regionalplanlægningen, tager udgangspunkt i deres mangeårige erfaringer i henholdsvis Viborg Amt, Århus Amt og Hovedstadsregionen og giver en samlet beskrivelse af udviklingen suppleret med personlige beretninger.

## **Byplanhistorisk Note 51:**

### **Centralplanlægning – Udvalgte byplanopgaver udført i konsulentfirmaet Institut for Center-planlægning i 1960'erne**

Af Jesper Harvest

Udgivelsesår: 2004

ISBN: 87-90413-33-4

Omslag: Udsnit af Ib K. Olsens tegning til ICP flytteddelelse 1962

Antal sider: 46 s.

#### **Beskrivelse:**

Institut for Centerplanlægning oprettes i 1959 af to detailhandelsorganisationer, der ønsker en nærmere planlægning af byernes butikcentre. På baggrund af de ansatte arkitekters faglige ekspertise bliver instituttet også til et af periodens konsulentfirmaer for bykommunerne i bredere

---

<sup>1</sup> Nr 53 eksisterer ikke

mening. I takt med byernes udvikling og kommunernes erkendelse af behovet for byplanlægning, får instituttet hurtigt opgaver i Københavnsegnen og efterfølgende i større byer landet over. I noten fortæller arkitekt Jesper Harvest om de byplanopgaver, instituttet sad med i årene fra 1960-1974, hvor han havde sin ansættelse som konsulent.

### **Byplanhistorisk Note 50:**

#### **Københavns skitse til en generalplan 1954 –**

#### **Holder planlægningen 50 år efter?**

20. seminar, september 2004. Københavns Rådhus, København.

#### **Indhold:**

Arne Gaardmand: Efterkrigstidens bolignød og saneringsbehov

Knud E. Rasmussen: Generalplanskitzen 1954 og udviklingen frem til Københavns første kommuneplan 1989.

Kristian Larsen: Fingerplanen, Generalplanen og den regionale udvikling

Søren Elle: Trafikplanlægning i København 1954-2004

Søren B. Jensen: City, centerstruktur og erhvervsudvikling

Jens Ole Nielsen: Boliger og befolkning

Jens Kramer Mikkelsen: Hvor langt holdt Generalplanskitzen?

Redaktion: Søren B. Jensen, Jesper Harvest og Michaela Brüel

Udgivelsesår: 2006

ISBN: 87-90413-35-0

Antal sider: 60 s.

#### **Beskrivelse:**

Publikationen "København, skitse til en generalplan" fylder 50 år, og det bliver fejret af Byplanhistorisk Udvalg på Københavns Rådhus. Det er ikke kun af personlighederne bag de visionære idéer, der er inviteret til at fortælle, hvad der egentlig skete dengang, men også de byplanlæggerne der var med til at implementere planen og stadig beskæftiger sig med den i dag. Sammen diskuterer og vurderer de, hvilken betydning generalplanskitzen har haft for planlægningen af Københavns Kommune.

### **Byplanhistorisk Note 49:**

#### **Byen og Banen – Byplan og kollektiv trafik i Københavnsegnen**

19. seminar, maj 2003. Ørestadsselskabets informationsbygning, København.

#### **Indhold:**

Knud E. Rasmussen: De første planer. Til og med S-banerne i 1930'erne

Poul Lyager: Fingerplanens og generalplanskitzens S- og tunnelbaner

Kristian Larsen: Decentralisering og motorisering. Forsinket udbygning af den kollektive trafik, manglende forbindelser på tværs

Jens Rørbech: Beslutningerne om ny fremtid for Hovedstadsregionen. Havnen, Øresund, Ørestad. Stallknecht-, Tengvad- og Würtzen-udvalgene.

Ole Zacchi: De seneste samlede planer for trafikken i Hovedstads- og Øresundsregionen.

Anne-Grethe Foss: Ørestaden og Metroen

Redaktion: Michaela Brüel og Jesper Harvest  
 Udgivelsesår: 2005  
 ISBN: 87-90413-07-5  
 Antal sider: 55 s.  
 Omslag: Gengivet efter HURs 'Byens Net Guide'

### **Beskrivelse:**

Vi er selv med til at modellere farten i byerne og de rum vi bebor eller passerer igennem. I starten af 1900-tallet begynder baneudviklingen at få betydning for byens trafik og vækst, og en radikal omlægning af banenettet bliver sat på dagsordenen. Noten tager afsæt i de planer, der førte til de første S-baner i 1934 og giver et portræt af Fingerplanen fra 1947, hvor vægten bliver lagt på koordineringen af den bebyggelsesmæssige udvikling og udbygning af det allerede eksisterende net af S-banen. Afsluttende behandler noten Generalplanskitsen fra 1954 og kigger på udviklingen op til i dag, hvor metroen er i drift og Ørestaden under opbygning.

## **Byplanhistorisk Note 48:**

### **Mit arkitektliv**

Af Kirsten Andersen

**Indhold:** Kunstakademiet; Den kommitterede i byplansager; Egnspanrådet og Hovedstadsrådet; Frederiksborg Amt; Pensionistliv

Udgivelsesår: 2003  
 ISBN:  
 Omslag:  
 Antal sider: 64 s.

### **Beskrivelse:**

Kirsten Andersens erindringsnote begynder, da hun er i tømmerslæber hos Jensen i Ordrup og går på aftenskole for at blive bedre til at tegne, så hun kunne bestå forprøven til Akademiet, der på daværende tidspunkt både rummede skolerne for malere, billedhuggere og arkitekter. Hun fører os igennem sin uddannelse til arkitekt og sit arbejdsliv, hvor hun blandt andet er ansat i Egnspanrådet og Hovedstadsrådet. En personlig og sød fortælling om hendes næsten 50 års beskæftigelse med planlægning.

## **Byplanhistorisk Note 47:**

### **Da Danmark blev lavet om – Kommunalreform og nye planlove**

18. seminar, maj 2002.

### **Indhold:**

Henning Strøm: Hvordan så virkeligheden ud i 1960'erne? Om behovet for Kommunalreform og Planlovreform  
 Holger Hansen: De politiske forudsætninger for planlovreformen  
 Bendt Andersen: Planlovens tilblivelse. De tre etaper: Zoneloven, lands- og regionsplanlovene, kommuneplanloven  
 Elith Juul Møller: Fra fysisk planlægning til regelbogholderi

Inge Alstrup: Planlægningen i dag: Har vi de love og redskaber, vi behøver? Dennis Lund: Hvor er vi på vej hen? **Redaktion:** Elith Juul Møller

Udgivelsesår: 2003

ISBN: 87-90413-31-8

Omslag: Forsidetegning af Elith Juul Møller

Antal sider: 48 s.

### **Beskrivelse:**

Efter besættelsesårenes knaphed fulgte der endnu en række magre år, men i slutningen af 1950'erne opstår der en hidtil uset vækst og fremtidsoptimisme. I det hele taget er det lovgivningen vedrørende det offentlige muligheder for at styre arealernes udvikling og anvendelse, der er i fokus i årtierne efter 2. verdenskrig. Noten beskæftiger sig med de store reformer, kommunalreformen og planlovreformen, der opstod på baggrund af, at de større danske byer var begyndte at vokse ud over deres administrative grænser. Illustrationerne i noten er med til at give et billede af de store reformer: Hvordan så virkeligheden ud, og hvilke fremtidsbilleder forsøgte man at danne sig?

## **Byplanhistoriske Note 46:**

### **Om byplan i Grønland – mellem præstestyre og hjemmestyre**

Af Poul Lyager

### **Indhold:**

Indledning med kort historisk rids. Danske styre, byer, reformer; Krig, adskillelse og genforening; Grønlandskommision på arbejde, Byplanekspedition 1950; Aasiaat/Egedesminde; Mellemspil i Maniitsoq og Nuuk; Narsaq; Opsamlingsnotat 1950; Rapportering; GTO løbes i gang; Tilsynsråd og Grønlandsråd; Bygdeudvikling eller koncentration; Samfundsforskere tages på råd; En arktisk hovedstad for det nye århundrede; Gensyn med Narsaq maj 1999

Udgivelsesår: 2002

ISBN: 87-90413-24-5

Omslag: Før byplanmødet Aasiat/Egedesminde i 1950

Antal sider: 82 s.

## **Byplanhistorisk Note 45:**

### **Lem præstegård i Vestsalling – Betragtninger over børnenes legesvirksomhed. Udarbejdet i den regnfulde sommer 1987 af Max Siegumfeldt.**

Af Max Siegumfeldt

Redaktion: Edmund Hansen og Vibeke Dalgas

Udgivelsesår: 2001

ISBN: 87-90413-22-9

Omslag: Tegning af Max Siegumfeldt i 1958

Antal sider: 22 s.

**Beskrivelse:**

Max Siegumfeldts fortælling om børnenes leg i haverne ved Lem præstegård i Vester Salling nåede ikke at blive trykt, inden hans død i august 1991. Bedre sent end aldrig udkommer fortællingen og det den siger om børnenes behov for at udvikle sig gennem aktiv leg, er stadig et højaktuelt emne i den pædagogiske diskussion i dag. Siegumfeldt har forsynet sit manuskript med små skitser, der i med deres enkelthed er med til at bidrage til en levende og væsentlig fortælling.

**Byplanhistorisk Note 44:**

**Danske Stationsbyer i byplanlægningens århundrede**

17. Byplanhistorisk seminar, maj 2001. Gammel Dok, København.

Indhold:

Ole Winding: Fra Århus til Ølgod

Steen OU sager: Jernbanenettet og de danske stationsbyer 1900 -1939

Peter Dragsbo: Karakteristik af stationsbyerne

Kjeld Vindum: En stationsbys forvandling

Elith Juul Møller: Den store nedtur?

By mønstrets planlægning 1959-1979

Erik Junge Madsen: Kommuneplanlægning i en stationsby – Ry

Elith Juul Møller: Stationsplanerne fortæller – Haslev

Vibeke Dalgas: Stationsplanerne fortæller – Rødekro

Redaktion: Poul Sverrild, Jens Johansen, Vibeke Dalgas og Elith Juul Møller

Udgivelsesår: 2003

ISBN: 87-90413-32-6

Antal sider: 88 s.

Omslag: Af Aage Sikker Hansen. Fra Ole Storms bog "Magasinet" om Politikens tillæg 1922-62.

**Beskrivelse:**

De mange danske stationsbyer og deres udvikling - eller afvikling - i det 20. århundrede var et oplagt seminar tema. Dagens program var sammensat, dels af nogle causerende indlæg om oplevelsen af rejsen og stationsbyen, og dels af nogle konkrete indlæg om den vigtigste grundforskning, samt gennemgang af eksempler på dispositions- og kommuneplaner fra efterkrigstiden. Seminaret viste tydeligt, at der var et stort potentiale for historieskrivningen, og at der f.eks. manglede sammenlignende undersøgelser af stationsbyernes nyere planlægning og udvikling.

**Byplanhistorisk Note 43:**

**æbæ – ældre byplanlæggere 1954-2000**

Samlet af Kirsten Andersen

Indhold:

Edmund Hansen: Byplanlovene

Peter Bredsdorff: Fingerplanen 1947  
 Flemming Teisen: Generalplanskitsen  
 Sven Allan Jensen: Køge Bugt-loven  
 Ole Thomassen: Øresundsbyen  
 Kirsten Andersen: Egnspan for Bornholm  
 Erik Kaufmann: Landsplaner  
 Roy Draiby: Principskitsen 1960  
 Kristian Larsen: Det nye egnspankontor  
 Svend Jensen: Politikere/planlæggere  
 Anders Nyvig: Den nationale vejplan  
 Poul Lyager: Københavns trafikplaner  
 Kai Lemberg: Trafikinvesteringer  
 Henning Strøm: Kommunalreformen  
 Peder Boas Jensen: Høje Taastrup-centret  
 Mogens Boertmann: Københavns lufthavn, København  
 Sven-Ingvar Andersson: Vores Havn  
 Poul Erik Skriver: Køge Bugt Strandpark  
 Hans Hartvig Skaarup: Avedøre stationsby  
 Stefan Ott: Køge  
 Arne Gaardmand: Hanstholm  
 Knud Bidstrup: Byen  
 Hugo Marcussen: Egnspanrådet – Hovedstad rådet  
 Dea Trier Mørch – Kærlig hilsen

Redaktion: Kirsten Andersen  
 Udgivelsesår: 2001  
 ISBN: 87-90413-19-9  
 Omslag: Layout af Dan Christensen  
 Antal sider: 132 s.

### **Beskrivelse:**

Da bebyggelsen begynder at sprede sig tilfældigt i Hovedstadsområdet, indkalder Peter Bredsdorff Fingerplanholdet sammen i 1954 for at få startet en ny og nødvendig egnspanlægning. Det viste sig ikke kun at være et glædeligt et gensyn, men også begyndelsen på et helt specielt sammenhold, der har eksisteret i 50 år, og hvor det karakteristiske for medlemmerne altid har været deres store engagement i byplanlægningen af Danmark. Noten består af små beretninger, skrevet af medlemmerne i ÆBÆ, der med udgangspunkt i deres personlige oplevelser med byplanlægningen alle bidrager til en samlet præsentation af dansk byplanhistorie.

### **Byplanhistorisk Note 42:**

#### **Byplanhistorisk status ved årtusindskiftet –**

#### **Danske byers planlægning fra 1945 – 2000.**

16. seminar, maj 2000. Gammel Dok, København.

### **Indhold:**

Edmund Hansen: Byplanlægning og byplanlovgivning i Danmark  
 Arne Gaardmand: Danske byers planlægning – Ideologier og strømninger i den fysiske planlægning 1945 – 2000

Jesper Harvest: Byers planlægning – Holstebro  
 Kristian Larsen: Byers planlægning – Helsingør  
 Vibeke Dalgas: Byernes fysiske strukturudvikling – Blev byerne bedre?  
 Hans Kristensen: Byernes fysiske strukturudvikling – Fik borgerne det bedre?

Redaktionen: Inge Alstrup, Lisa la Cour, Vibeke Dalgas og Kristian Larsen  
 Udgivelsesår: 2000  
 ISBN: 87-90413-18-0  
 Omslag: Tegning af Vibeke Dalgas  
 Antal sider: 104 s.

### **Beskrivelse:**

Indledende i noten fortæller Edmund Hansen om byplanlægning og byplanlovgivningens historie i Danmark, der så småt begyndte i 1800-tallet som følge af en stigning i befolkningsvæksten, der søgte ind til byerne. Dernæst kigger Arne Gaardmand på ideologier og strømninger i den fysiske planlægning fra 1945 - 2000 i et filosofisk lys. Efter en beskrivelse af to byers planlægning, Holstebro og Helsingør, bliver byernes fysiske strukturudvikling afsluttende belyst af Vibeke Dalgas og Hans Kristensen for at finde ud af, om de blev bedre i sig selv, men også for borgerne i dem.

## **Byplanhistorisk Note 41:**

### **Fyn – Regionen i midten. Regionplanlægningen fra Kommunalreformen til "Lov om planlægning"**

15. seminar, maj 1999. Odense Universitet, Odense.

### **Indhold:**

Ole Mortensøn: Søfartens Fyn mellem Kattegat og Østersøen – 200 års udvikling og afvikling  
 Peter Dragsbo: Fyn mellem øst og vest – Færger, veje, baner, broer og kontakter fra tyverne og frem  
 Jesper Harvest: Fra bykommune til storbykommune før regionplanen  
 Steen Nørskov Laursen: Regionplanskitserne – De anvendte planlægningsmetoder frem til regionplanen  
 Mogens Hansen: Odense – Hovedbyen i regionsplanlægningen  
 Preben Terp: Regionplanlægningen – Oplevet fra Ringe og senere Faaborg

Redaktionen: Lisbeth Wolters og Ole Winding  
 Udgivelsesår: 2001  
 ISBN: 87-90413-20-2  
 Omslag: Fyn + øerne  
 Antal sider: 68 s.

### **Beskrivelse:**

Regionplanlægningen startede optimistisk med en offentlig debat om alternative muligheder for byudviklingen, men undervejs i debatten - der især handlede om fordeling af byvækst mellem kommuner – skiftede regionsplanlægningen indholdsmæssig karakter. Med Fyn som geografisk emne sætter noten fokus på regionplanlægningen og kigger nærmere på, om den som først antaget, har været egnet som ramme for kommunernes planlægning.

**Byplanhistorisk Note 40:****Danmark under forvandling – De store planer og deres skæbne**

14. seminar, maj 1998. Danmarks Tekniske Universitet, Lyngby.

**Indhold:**

Sven Allan Jensen: Efterkrigstidens store planer

Erik Ib Schmidt: Landsplanlægningen i økonomisk og politisk perspektiv

Carl Jørn Mathiesen: En økonom i landsplanlægningen

Sven Illeris: En geograf i landsplanlægningen

Kristian Larsen: Øresundsbyen og principskitzen – "På vej vestpå"

Poul Lyager: Vestsjællandsplanen – "Godt på vej mod vest"

Palle Bruus: Trekantsbyen – "Ved vejs ende"

Gert Moltke: De store projekter og planer med perspektiv 2000 – og deres skæbne.

Redaktionen: Kirsten Andersen og Elith Juul Møller

Udgivelsesår: 1999

ISBN: 87-90413-12-1

Antal sider: 45 s.

**Beskrivelse:**

Noten giver et overblik over de store byplanlægningsplaner efter 2. verdenskrig, hvor man begyndte at tale om og praktisere begrebet "Landsplanlægning". Den klarlægger problemernes omfang og karakter i gennemførelsen af en landsplanlægning ved at kigge på landsplanlægningen i et økonomisk og politisk perspektiv, landsplanlægningen set indefra og de store regionalplanskitser: Øresundsbyen – og principskitzen, Vestsjællandsplanen og Trekantbyen.

**Byplanhistorisk Note 39:****Fra gamle dage til nutidens begyndelse –****Overfredningsnævnets arbejde i årene 1962-1976**

Af Johan Garde

**Indhold:**

Min tilgang til Overfredningsnævnet; Overfredningsnævnets medlemmer; Besigtigelse og sagsbehandling; Retsgrundlaget; Sagskategorier; Forholdet til ministeriet; Medierne; Nogle hovedtræk i udviklingen fra overfredningsnævn til naturklagenævn: Personfortegnelse

Udgivelsesår: 1998

ISBN: 87-90413-08-3

Omslag: Illustration af Kirsten Andersen

Antal sider: 53 s.

**Beskrivelse:**

Johan Garde giver en personlig fremstilling af Overfredningsnævnets arbejde i årene 1962-1976, hvor han var viceformand og formand for nævnet. Først i noten kommer han ind på det administrative arbejde, sagsbehandlingen, medlemmernes rolle i nævnet og forholdet til ministeriet. Dernæst berører han tidens byggesjusk i årene op til zonelovens vedtagelse, landbrugets ret til salg af lukrative formål

til bebyggelse og grusgravning samt kommunernes mulighed for uhæmmet at fremme byudviklingen, hvor det passede dem. For at indkredse de problemstillinger, der ligger i fremtidens fredningsarbejde slutter han af med at gøre op med den senere udvikling i fredningsadministrationen, han mener, har taget en drejning i den forkerte retning.

### **Byplanhistorisk Note 38:**

#### **Byplanuddannelsen i Danmark 1930-1997**

13. seminar, maj 1997. Charlottenborg, København.

##### **Indhold:**

Kirsten Andersen: Tordenskjoldsgades soldater – Et tilbageblik

Eric Pettersson: Byplanuddannelsen ved Arkitektskolen i Aarhus 1965-76

Hans Mammen: Professionelle bekendelser – Fra en byplanlægningens praktiker, underviser og forsker

Bo Grønlund: Revurdering af byplanuddannelsen

Jens Kvorning: Arkitekturdebatten og de byplanteoretiske strømninger i efterkrigstiden

Peter Hauck: Studenteroprørets faglige baggrund i arkitektstudiet og på byplanuddannelsen

Ole Hæstrup: Samfundets behov og uddannelsens svar – Byplanuddannelserne 1945-1997 set fra fagets praksis

Inge Alstrup: Byplanuddannelsen og den offentlige arbejdsplads

Dennis Lund: Behovet nu – Set udefra

Peder Boas Jensen – Uddannelsens fremtid

Vibeke Dalgas: Uddannelsens fremtid

Redaktionen: Inge Alstrup og Lisa la Cour

Udgivelsesår: 1998

ISBN: 87-90413-09-1

Antal sider: 86 s.

##### **Beskrivelse:**

Der bliver ikke lagt skjul på noget, da spørgsmålet om en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af fremtidens byplanundervisningen drøftes på det 13. seminar. Et misforhold mellem det stigende behov for veluddannede byplanlæggere og den nuværende uddannelse på Arkitektskolen er sat på dagsordenen, og der synliggøres, hvilke strategier der er nødvendige, når man skal sikre fremtidens udvikling af den hidtil oversete uddannelse af administratorer og byplanlæggere.

### **Byplanhistorisk Note 37:**

#### **Arkitektskolernes byplanuddannelse 1930-1997**

13. seminar, maj 1997. Charlottenborg, København.

##### **Indhold:**

Sven Allan Jensen: Byplanundervisning på Kunstakademiets Arkitektskole 1924 – Steen Eiler Rasmussen

Edmund Hansen: Læreårene, 1930'erne og 1940'erne

Svend Allan Jensen: Akademitiden efter krigen

Kirsten Andersen: Peter Bredsdorff som lærer på Kunstakademiet  
 Jesper Harvest: En byplanlæggeres uddannelse og praksis  
**Elith Juul Møller**: Erindringer fra mesterlærens tid  
 Vibeke Dalgas: Byplanhistorie og Kvindehistorie  
 Hans Ovesen: Byplanuddannelsen i 1960'erne  
 Dorte Jørgensen: Arkitektskolen anno 1985  
 Jens V. Nielsen: Byplanuddannelsen på KA i 80'erne og arkitekt Jens V. Nielsen  
 Ole Winding: Snit  
 Carsten Maegaard-Nielsen: Fra en byplanarkitekts dagbog  
 Hans Kiib: Fag, fagkritik og politik  
 Ejvind Anker Bak: Byplanuddannelse med sidespring  
 Hanne Lyhne: På sporet  
 Morten Strunge: Det problemorienterede projektstudie  
 Lisbet Wolters: Columbus

Redaktionen: Ole Winding, Lisbet Wolters og Elith Juul Møller

Udgivelsesår: 1997

ISBN: 87-90413-05-9

Antal sider: 70 s.

### Beskrivelse:

Noten er et oplæg til det 13. seminar og giver læseren en oversigt over, hvordan to generationers undervisning i byplanfaget er blevet grebet an på arkitektskolerne. Sammen med det efterfølgende seminar har den til formål at give en oversigt over udviklingen i faget fra dets spæde begyndelse i 1930'erne og frem til en årrække senere, hvor byplanlægning i vid forstand stod på dagsordenen i stat, amter og kommuner. Lærestalterne fulgte bevidst op med en uddannelse i faget indtil de seneste år, hvor interessen for uddannelse i faget konstateres at være sunket til jorden.

### Indhold:

Erindringer fra vores indtog i Strandhaven; Byudviklingsplan 1951; Byplanvedtægt for Strandhaven 1964; Samtale med Alex Sørensen og Gunnar Rasmussen; Strandhavehusene; Samtale med Finn Hansen og Ella og Bruno Kiemer; Præmiering af Strandhaven; Præmiering fra Strandhaven; Erindringer fra en planlægger

Udgivelsesår: 1997

ISBN: 87-90413-04-0

Antal sider: 47 s.

Omslag: Lokalplan 433 for Strandhaven i Hvidovre Kommune

### Beskrivelse:

Der udspiller sig en lille byhistorie i Kirsten Andersens note om Strandhaven i Hvidovre Kommune, der gennem 50 år forandrede sig fra at være et kolonihaveområde og til et tæt-lavt boligområde. En historie der handler om, hvordan arbejdernes fritidsliv i kolonihaveforeningerne gradvist ændrede sig i takt med at nye parcellister fik udflytningsmuligheder under en stram byplanvedtægt i 1960'erne. Det er samtidig en fortælling om et vellykket by- og boligeksperiment, der gik ud på at lade grundejerne få medbestemmelse og dermed indflydelse på, hvordan der skulle bygges. Strandhaven er endt som et smukt og homogent boligområde og som et eksempel på vigtigheden af borgerindflydelse under hele planlægningen.

## **Byplanhistorisk Note 35:**

### **Hovedstadsregionen i historisk tilbageblik**

12. seminar, juni 1996. Gammel Dok, København.

#### **Indhold:**

Henning Strøm: Fra kommunalreform til hovedstadsreform

Egon Weidekamp: Hovedstadsrådet bliver til

Kresten Leth Jørnø: Tre eksempler på Hovedstadsrådets virke – Køge Bugt Strandpark

Lars Nielsen: Tre eksempler på Hovedstadsrådets virke – Samlet plan for bevaring og benyttelse af det åbne land

Jens Lønholdt – Tre eksempler på Hovedstadsrådets virke – Miljøplanlægning i Hovedstadsregionen

Carlo Dræger: København – en grøn kulturby

Ole Asmussen: Hvor er vi nu? Status

Redaktion: Elith Juul Møller og Edmund Hansen

Udgivelsesår: 1997

ISBN: 87-90413-03-2

Antal sider: 24 s.

#### **Beskrivelse:**

Hovedstadsregionen er en væsentlig brik i overvejelserne om Danmarks ufærdige, men ønskelige fremtid. I den sammenhæng kigger noten på historien om hovedstadens planlægning, udvikling og de rent praktiske forhold omkring de administrative forhold, der har haft en afgørende indflydelse på udviklingen.

## **Byplanhistorisk Note 34:**

### **Købstædernes byfornyelse**

11. seminar, december 1995. Arkitektskolen, Århus.

#### **Indhold:**

Edmund Hansen: Introduktion – Hvad er byfornyelse for noget?

Ib Møller: Byfornyelses indtog i provinsen – med Århus som eksempel

Eric Pettersson: Byfornyelse i Købstæderne

Jesper Harvest: Trafikken – Problemskaber og igangsætter

Hans Hegelund: Omdannelse af bymidten

Jens Johansen: Holstebro – den aktive bydannelse

Kristian Larsen: Nyborg – den forsigtige bevaring

Ole Winding: Hvor fører historien os hen – hvad har vi lært?

Redaktion: Lisbeth Wolters og Ole Winding

Udgivelsesår: 1999

ISBN: 07-90413-02-4

Antal sider: 64 s.

#### **Beskrivelse:**

Alle byer og indretninger til brug for menneskets dagligdag, boligforhold og virksomhed har altid været underkastet nødvendigheden for løbende fornyelse og ændringer. Med Århus som eksempel

kigger noten først på byfornyelsens indtog i provinsen, dernæst de trafikale problemer, byfornyelsen i købstæderne, den aktive byomdannelse i Holstebro, den forsigtige bevaring i Nyborg og afsluttende på, hvad vi har lært af den allerede udførte byplanlægning.

### **Byplanhistorisk Note 33: Ti år med Generalplanskitse 1958 – 1968 Af Poul Lyager**

#### **Indhold:**

Generalplanborgmester nr. 2 - Laurits Estrup; Nye Borgmestre; Muligheder på Amager; Trafik: Samordning, økonomi, prognoser, planer; Om 3. byplanafdeling (generalplanarbejder); Hvorfor var det så vanskeligt?; Appendix: Schou og Bjerre; Litteraturliste

Udgivelsesår: 1996

ISBN: 87-90413-016

Omslag: Robert Sylvests psykologiske analyse af trekløveret, Flemming Teisen, Poul Lyager og Ole Thomassen, i marionetdukkeform. Foto: Lisbeth Lyager

Antal sider: 60 s.

#### **Beskrivelse:**

I den danske byplanlægning omfatter en væsentlig del af beretningerne naturligvis Københavns Kommune, hvor nødvendigheden af en lovgivning af planlægningen tidligt trængte sig på. I et vidt omfang har kommunes målbevidste planlægningsarbejde og gennemførelse af planlægningen dannet et mønster for andre kommuner og amter landet over. Noten er en fortsættelse af den Byplanhistoriske Note nr. 26 "Københavns Generalplantilløb 1932-1958" og genopfrisker Poul Lyagers erindringer om kommunens overordnede planlægning i 1960'erne, hvor han især beskæftigede sig med Generalplanskitserne.

### **Byplanhistorisk Note 32: Hovedstadsrådet 1. april 1974 – 31. december 1989. Erindringer 6 år efter. Af Hugo Marcussen**

**Indhold:** Hovedstadsrådet – Et kompromis; Forhistorien; Hovedstadsrådets opgaver; Hovedstadsrådets styrelse og finansiering; Hovedstadsrådets organisationsstruktur; Hovedstadsrådets fik ingen anmærkninger; Hovedstadsrådet som forhandlingsorgan; Ikke alle opgaver blev løst; Det "skæve" Danmark; Hvad lærte Hovedstadsrådet os? Efterskrift

Udgivelsesår: 1996

ISBN: 87-87487-985

Antal sider: 27

#### **Beskrivelse:**

I 1995 nedsatte regeringen en ny hovedstadskommision under Indenrigsministeriet. De fik til opgave at komme med forslag til den amtskommunale struktur og opgaveløsning i Hovedstadsområdet. I 1995/1996 afgav kommissionen sin betænkning, og det var regeringens hensigt at få lovændringerne

gennemført før kommunalvalget i 1997 – det lykkedes ikke. I noten fortæller Hugo Mortensen om sin 40 år lange deltagelse i Hovedstadsområdet planlægning, hvor han var ansvarlig leder af Hovedstadsrådets plan- og miljøforvaltning. Den indgår som inspiration til de aktører der var med ved Hovedstadsrådets tilblivelse, virke og afvikling, og som oplæg til Byplanhistoriske Udvalgs 12. seminar med titlen "Hovedstadsregionen i historisk tilbageblik".

### **Byplanhistorisk Note 31:**

#### **Byfornyelse – fra gennembrud til integreret byfornyelse**

10. seminar, 1995. Gammel Dok, København.

##### **Indhold:**

Jens Kvorning: Byfornyelsens europæiske historie  
 Arne Gaardmand: Byfornyelsen i den danske planlægningssammenhæng  
 Ole Thomassen: Borgergadesaneringen  
 Poul Abrahamsen: Vesterbro Boligaktion  
 Karsten Jørgensen: Sanerings – og byfornyelseslovgivningen  
 Egon Weidekamp: Saneringen af den sorte firkant  
 Jonas Møller: Hvor er vi nu?

Redaktion: Kirsten Andersen, Sven Allan Jensen og Lisa la Cour

Udgivelsesår: 1996

ISBN: 87-87487-97-7

Antal sider: 73 s.

##### **Beskrivelse:**

I store træk belyser noten begrebet "byfornyelse" og gør rede for den faktiske fornyelse, der allerede er sket og vil fortsætte i planlægningen af fremtidens byer. Den samler en del af det vanskelige stof om byfornyelsen i hovedstaden og navnlig bliver de større begivenheder i tiden efter 2. verdenskrig og frem til i dag behandlet: fra "Borgergadesaneringen" i 1940'erne over "Vesterbro Boligaktion" og til "Saneringen af den sorte firkant". Afsluttende diskuterer noten, hvordan det ser ud i dag, og hvilke udfordringer der ligger og venter i byfornyelsen af København.

### **Byplanhistorisk Note 30:**

#### **Det åbne land**

9. seminar, juni 1994. Gammel Dok, København.

##### **Indhold:**

Johan Garde: Det åbne land i planlovene  
 Viggo Nielsen: Fra Stauning til Anker  
 David Rehling: Danmarks Naturfredningsforenings politik 1917-1994  
 Jens Schjerup Hansen: Fra Rousseau til Al Gore  
 Gert Alsted: Planlægningen i det åbne land  
 Nils Groes: "Hvad nu"? Det åbne lands fremtid

Redaktion: Kirsten Andersen og Elith Juul Møller

Udgivelsesår: 1995  
ISBN: 87-87487-94-2  
Antal sider: 61 s.

### **Beskrivelse:**

I et samtidshistorisk perspektiv tager noten afsæt i processen, hvor det åbne land gik fra at være en arealressource, som man tærede på i urbaniseringens øjemed, til en fuldt integreret del af byplanlægningen med Byreguleringsloven i 1949. Notens har til formål at bidrage til den løbende meningsudvikling, da dansk landbrug fortsat står over for store strukturproblemer i fremtiden. Målet er at skabe et løbende samarbejde mellem land og by – landbo og bybo.

## **Byplanhistoriske Noter nr. 29:**

### **Lidt om fredningsplanlægning – og om nogle af de mennesker, jeg mødte hen ad vejen**

Af H.H. Holden Jensen

### **Indhold:**

Optakten; Pionertiden, opgaver og resultater; Tidehverv; Fredningsplanudvalgene nedlægges, Tilbageblik; Bilag (kronologisk oversigt over vigtige årstal i fredningsplanlægningens historie).

Udgivelsesår: 1994  
ISBN: 87-87487-934  
Antal sider: 64 s.

Omslag: Registrering af det rumlige landskab og dets elementer angivet ved stikord og farvekode

### **Beskrivelse:**

H.H. Holden Jensens personlige fortælling om sit liv i fredningssagens tjeneste gennem 30 år. Holden kommer omkring det dybdeborende og komplicerede emne, som fredningsarbejdet kan være, og giver samtidigt læseren en levende karakteristik af de spændende personligheder, han har mødt i sit daglige arbejde med fredningsplanlægningen.

## **Byplanhistorisk Note 28:**

### **Forstæderne – bydannelse og byplaner**

8. seminar, juni 1993. Gammel Dok, København.

### **Indhold:**

Poul Strømstad: Københavns forstadsudvikling  
Tim Knudsen: Nogle synspunkter på studier i byplanhistorie  
Peter Dragsbo: Forstadsudviklingen i provinsbyerne – Esbjerg som eksempel  
Kirsten Andersen – Mit liv i Carlsrø  
Ena Hvidberg: Den skjulte historie. Greve kommune – en forstad bliver til  
Anne Majken Snerup Rud: Dagligliv i Espergærde  
Jakob Reddersen: Da Kongens Enghave blev bebygget  
Eric Pettersson: Aarhus og forstæderne  
Jannik Nyrop: Om forstæderne i Odense

Redaktion: Sven Allan Jensen og Poul Strømstad

Udgivelsesår: 1994

ISBN: 87-87487-92-6

Antal sider: 66 s.

### **Beskrivelse:**

Der fokuseres på de forstadsområder, som er udbygget efter 2. verdenskrig, hvor byudviklingen for alvor tog fart. Først da det er for sent, og man har bygget identitetsløse forstæder uden den kvalitet og helhed, der prægede de gamle byer, bliver fokus rettet mod udviklingsproblemerne og den fysiske planlægningen af dem. Formålet med noten er at skaffe et overblik over det arbejde, der gøres for at undersøge forstadshistorien, og sørge for at det materiale, der indsamles om forstædernes udvikling kan komme fremtidens planlægning til gode.

## **Byplanhistorisk Note 27:**

### **Byens offentlige rum**

7. seminar, juni 1992. Gammel Dok, København.

### **Indhold:**

Johan Mårtelius: Det offentliga rummet – Den gemensamma världen

Poul Strømstad: Det offentlige rum i købstæderne før det industrielle gennembrud

Poul Tuxen: Byens offentlige rum 1860-1920

Elith Juul Møller: Modernismens og funktionalismens byrum 1920-1950

Bo Grönlund: Den besværlige urbanitet

Jan Gehl: Bymidstens udvikling fra 1950 til i dag

Poul Erik Skriver: Det offentlige rum fra 1950 til i dag

Gregers Algreen-Ussing: "Fra Hugo til Baratloo – via Aldo" - Tre synsvinkler på byens offentlige rum

Redaktion: Vibeke Dalgas og Poul Strømstad

Udgivelsesår: 1994

ISBN: 87-87487-91-8

Antal sider: 84 s.

### **Beskrivelse:**

"Byens offentlige rum" er i bred forstand alle de fælles – uformelle og formelle rum – der findes i byens rumlige struktur, og som altid har været til stede, når der er blevet bygget byer. Noten retter først søgelyset mod betydningen af dem og kigger på deres lokalisering, udformning, indhold, tilstand og brug. Dernæst belyses den udvikling, der fandt sted i efterkrigstidens byområder: fra 1960'ernes modernistiske optimisme, og til den postmoderne genopdagelse af byen som arkitektur i 1980'erne. Afsluttende reflekteres der over, hvordan vi både i dag og i fremtiden kan bære os ad med at planlægge en mere bæredygtig verden for både mennesker, natur og byer.

## **Byplanhistorisk Note 26:**

### **Københavnske generalplantilløb 1932-1958**

Af Poul Lyager

Udgivelsesår: 1992  
ISBN: 87-87487-861  
Antal sider: 63 s.

### **Beskrivelse:**

Københavns udvikling som by, egn og region har spillet en særlig og omfattende rolle i dansk byplanhistorie. Siden begyndelsen af 1950'erne har Københavns Kommune opereret med begrebet "generalplan", der som helhedsplan tegner et samlet fremtidsbillede af byen. Gennem et udvidet kollektivt transportsystem – med hovedvægten lagt på S-banerne – ville man opnå en sammenknytning mellem byens citykvarterer og hele det vidtstrakte hovedstadsområde. Civilingeniør Poul Lyager, der var deltager i den københavnske generalplanlægning fra 1941-1965, giver en beskrivelse af tiden fra 1932 - 1954, hvor man forsøgte at give byplanlægningen større status ved at formulere nogle konklusioner om væsentlige emner for byens fremtid.

## **Byplanhistorisk Note 25: Sommerhuset – fødsel og vækst**

6. seminar, juni 1991

### **Indhold:**

Axel Wisbom: En fritidshusejers bekendelser  
Eigil Thrane: En landliggers bekendelser  
Charlotte Bøgh: Hvad gik forud? Landstedet, landliggere, badepensioner, sommerhuse langs kysten  
Jesper Termansen: Hvad gik forud? Sønderho på Fanø. De første sommerhuse på Vestkysten.  
Amtsrådets administration af sommerhusområderne  
Bjørn Borgen Hasløv: Planlægningen – Sommerhusbølgen i 60'erne og 70'erne. Den frie vækst. Stop for sommerhuse. Kystnæste området. Feriebyer og sommerlande.  
Hans-Jørgen Olsen: Forholdet til sommerhusejere, lejere, pensionister, detailhandel, aktiviteter  
Eigil Frost: En sommerhusejers synspunkter – Hvem lejer sommerhuse, hvem udlejer? Krav til hus og beliggenhed. Sæson.  
Nan Dahlkild: Sommerhuset  
Merith Mavromatis: Morgendagen

Redaktion: Elith Juul Møller og Poul Strømstad  
Udgivelsesår: 1992  
ISBN: 87-87487-82-9  
Antal sider: 60 s.

### **Beskrivelse:**

I et historisk tilbageblik afdækker noten, hvad inspirationen var til den store sommerhusbølge, der satte ind i slutningen af 50'erne og 60'erne. Sommerhuset blev efter parcelhuset hver mands eje, og sommerhusområderne bredte sig uplanlagt langs kysterne i Danmark. Først langt tid efter vågnede man op og fik sikret de kystnære områder gennem et landsplandirektiv. Sommerhusområdernes skæbne og fremtid diskuteres yderligere for at finde ud af, hvad har vi lært af tidligere tiders planløshed, og om vi er i stand til at styre udviklingen, så sommerhusområderne kan blive et positivt tilskud til vores sommerliv.

## Byplanhistorisk Note 24:

### Da miljøet kom til byen

Af Bent Flyvbjerg

#### Indhold:

Den smukkeste del af Aalborg findes i Århus; Aalborgensisk brutalisme; En engelsk sir i Aalborg; Utilfredsheden gærer; Hollywood og Watts, august 1965: San Francisco og den ny planlægning; Fra vækst til genbrug; Aalborg skifter kurs; Dyr eller billig planlægning; Chefer skifter holdning sidst; Paladsrevolution; Det støjer, når gamle måder falder; På vej mod nutiden og efterskrift.

Udgivelsesår: 1991

ISBN: 87-87487-78-0

Omslag: Foto af Niels Hurup

Antal sider: 64 s.

#### Beskrivelse:

Aalborg Kommune er et spændende, lidt uregerligt og samtidigt lærerigt eksempel på et planlægningsforløb med mange problemer, men også med bestræbelser på at sikre bysamfundet og borgerne de bedste muligheder igennem langsigtede planlægninger. Siden jernbanen kom til byen i 1869 har bystyret gennemført gennemgribende gadebrud igennem nedrivninger og nybyggeri: Jernbanegade i 1870'erne, Boulevarden ved århundredeskiftet, Vesterbro i en økonomisk vanskelig periode i 1930'erne og udviklingsplaner med henblik på at styrke bykernen som handelscenter i 1940'erne. I denne sammenhæng kigger pegeren konkret på, at en lang række faktorer – ikke mindst på miljøområdet – må tages i betragtning i planlægningen af byernes fremtid.

2

## Byplanhistorisk Note 22:

### Trafikken og byerne – udvikling og planlægning

5. seminar, juni 1999. Gammel Dok, København.

#### Indhold:

Edmund Hansen: Tilbageblik. København – sporvognbyen

Elith Juul Møller: Tilbageblik. De danske provinser og trafikken

Willy Brauer: Kollektiv trafik - Hovedstaden

Flemming Larsen: Kollektiv trafik. Byer uden for hovedstadsområdet

Erik Gulstad: Vejplanerne - København

Viggo Launbjerg: Vejplanerne – uden for Storkøbenhavn

Hugo Marcussen: Lokalisering og byudvikling

Bue Nielsen: Lokalisering og byudvikling – pendling i provinsbyerne

Ulla Engel: Korrektur af trafikudviklingen og byplanlægningen

Kristian Larsen: Korrektur af trafikudviklingen og byplanlægningen

Bjarne Eir: Fremtiden

Vibeke Dalgas: Fremtiden – kampen om det offentlige rum

---

<sup>2</sup> Nr. 23 mangler.

Redaktion: Edmund Hansen

Udgivelsesår: 1991

ISBN: 87-87487-76-4

Antal sider: 104 s.

### **Beskrivelse:**

Noten kigger tilbage på dengang, hvor der dårligt nok eksisterede rigtige byer eller virkelig trafik, og bevæger sig op igennem tiden til nutidens planlægning af trafikken i byerne, der er mangfoldig og nødvendig, men i fremtiden vil blive en endnu større belastning for miljøet. Emnet bliver yderligere belyst af et par personligheder, der var med i byplanlægningen, da den virkelig tog fart i 1950'erne og 1960'erne. De fortæller om deres oplevelser med den kollektive trafik, vejplanerne, lokalisering, byudvikling, korrektion af trafikudviklingen og byplanlægningen. Kort sagt: hvordan det var med at være en del af planlægningens og begivenhedernes centrum.

## **Byplanhistorisk Note 21:**

### **Fingerplanen – tilblivelsen, oplevet fra gulvet 1945-50**

Af Sven Allan Jensen

### **Indhold:**

Fingerplanen; Det genetablerede udvalgs første møde; Egnsplankontoret; Hånden med udspilede fingre; Brøndbyøster Syd – den første kontrovers; Havnen; Den kollektive trafik – S-baner og sporveje; Den individuelle trafik; Andre emner i Arbejdsudvalget; Generaldebatten om skitseforslaget; Plenarmøde; 28.05.1947; Arbejdsudvalgmøde 20.06.1947; 1948-49; 1949-50

Udgivelsesår: 1990

ISBN: 87-87487-721

Omslag: Hånden med den "forkerte" pegefinger. Af Sven Allan Jensens tegnestue, København Aps.

Antal sider: 38 s.

### **Beskrivelse:**

Ud over de strukturerende idéer der karakteriserer Fingerplanen, er den især interessant fordi den udtrykker tanker om en koordineret byudvikling i et område, der er dækket af flere administrative enheder. Men hvordan blev Fingerplanen en realitet, og hvad baggrunden var for, at så skelsættende planlægningsarbejde kunne iværksættes? Sven Allan Jensen fortæller forhistorien bag Københavns planlægning, genopfrisker begivenhederne i de år, hvor Hovedstadens egnsplanelægning for alvor tog sit afsæt i Byplanlaboratoriets lokaler i Stormgade 12 og giver læseren et portræt af de personer, der stod bag det planlægningsarbejdet.

## **Byplanhistorisk Note 20:**

### **Københavns Kommune – humanitær byplanlægning 1940-70**

Af Max Siegumfeldt

### **Indhold:**

Humanitær byplanlægning i Københavns Kommune; Byplanmødet i Odense 1943; Humanitær målsætning; Daginstitutioner for børn; Legepladser; Nærlegepladser; Byens gamle legemuligheder;

Offentlige legepladser; Legepladspolitik; legepladsforening og research; Stockholm; Legegader; Skoleundersøgelse og planlægning; Kulturcentrene; Parker og grønne områder; Fredning af parker m.m.; Gråbrødretorv; Parkunderholdningen; Udskrift af Københavns kommunekalender 1953 – Stadsingeniørens direktorat.

Udgivelsesår: 1990

ISBN: 87-87487-705

Omslag: Diplom til Siegumfeldt i anledning af hans 15 års jubilæum som "løst ansat" i Stadsingeniørens Direktorat under Københavns Kommune

Antal sider: 38 s.

### **Beskrivelse:**

Max Siegumfeldt giver et spændende billede af den tidlige udvikling i årene under og lige efter 2. verdenskrig, hvor utraditionelle metoder blev taget i brug i det kommunale planlægningsarbejde. Han fortæller om Københavns Kommunes byplanafdeling, hvor medarbejderne i højere grad end tidligere fik bedre vilkår for at dyrke og gennemarbejde lovgivningens og byplanarbejdets muligheder. Det medførte muligheden for at tilgodese de menneskelige og sociale hensyn i den fysiske planlægning og dermed sikre de bedst mulige forhold for byens borgere. Siegumfeldts interesse lå især i at skabe de bedst mulige fysiske forhold for børnenes opvækst i de forskellige bydele.

## **Byplanhistorisk Note 19:**

### **Boligbyggeriet og boligområderne i by- og regionalplanlægningen i vort århundrede.**

4. seminar, juni 1989. Gammel Dok, København.

### **Indhold:**

Tim Knudsen: Hygiejne som bypolitisk mål

Lisbeth Balslev Jørgensen: Fra Athen til Hvidovre

Niels Salicath: Mange boliger – boliger nok

Preben Grinderslev: "Tag over hovedet er ikke nok"

Ole Erdmann: Byfornyelse

Karen Zahle: Den økologiske by

Referat fra seminariet

Redaktionen: ej oplyst

Udgivelsesår: 1990

ISBN: 87-87487-691

Antal sider: 86 s.

### **Beskrivelse:**

Noten kigger nærmere på boligbyggeriet og boligområdernes udvikling i by – og regionplanlægningen fra starten af 1900-tallet og på de forhold, der er særligt interessante for byplanhistorien og for byplanlægningens indhold og gennemførelse.

## **Byplanhistorisk Note 18:**

### **Rødovre – træk af kommunes byplanhistorie**

Af Niels Fosdal

**Indhold:** Rødovre Centrum; Grønne områder; Cykelstier; Rødovre; Alt det øvrige; Efterskrift

Udgivelsesår: 1989

ISBN:

Omslag: Rødovre Kommune: Forslag til centerplan. Institut for Butikcenter-Planlægning.

Antal sider: 23 s.

#### **Beskrivelse:**

Niels Fosdals personlige fortælling om sin kommunale tjeneste i almindelighed og byplanlæggertjenesten i særdeleshed, hvor han kommer ind på de sorger og glæder, han mødte i sit arbejde med byfornyelsen af Rødovre Kommune. Fosdals fortælling om byens udvikling fra sognekommune til velfungerende og grøn forstad vidner om, at gode resultater opnås ved ihærdig, stædighed og tålmodighed til at vente på det rette tidspunkt for gode idéers realisering.

## **Byplanhistorisk Note 17:**

### **De første landsplanår 1959-64.**

Af Kirsten Andersen og Erik Kaufmann

#### **Indhold:**

En landsplanhypotese; Landskort (datakort;) "Spildregnestykket"; statslige koordinering; Zoneplan 1962 for Danmark; Landsplansekretariatet; Trekant-byen og regioner; 4 landsplanskitser; Danmark i Europa; København i Danmark; Stilstand; Byplanforskning; Fremtiden; De store træk.

Udgivelsesår: 1988

ISBN: 87-87487-6-67

Omslag: Europas folketæthed i 1950

Antal sider: 26 s.

#### **Beskrivelse:**

Samtalen mellem arkitekt Kirsten Andersen og civilingeniør Erik Kaufmann giver en række hidtil ukendte oplysninger om, hvordan landsplanarbejdet egentlig kom i gang og blev fæstnet som et nødvendigt led i den overordnede planlægning. I noten giver de læseren et godt billede af planlægningens vilkår i 1960'ernes Danmark, men også af de tilfældigheder, som spiller en rolle på både godt og ondt, når man beskæftiger sig med landsplanarbejde.

## **Byplanhistorisk Note 16:**

### **De store vækstår – fra ca. 1960 og videre frem**

3. seminar, juni 1988. Gammel Dok, København.

#### **Indhold:**

Sven Allan Jensen: Byvæksten og den voksende planlægningsaktivitet

Hugo Marcussen: Planlæggernes verdensbillede

Philip Arctander: Bosætning og boligbyggeri

Finn Kjærdsdam: Byplanlægning, offentlig og private service

Poul Lyager: Trafikken i tresserne

Referat fra seminariet

Redaktion: ej oplyst

Udgivelsesår: 1989

ISBN: 87-87487-659

Antal sider: 62 s.

#### **Beskrivelse:**

60'erne - "de store vækstår" - , som var sat som overskrift for seminaret i 1988, var for mange byplanlæggere en hektisk periode, hvor meget af det, som var gået i gang i efterkrigsårene, nu udviklede sig eksplosivt med omfattende opgaver for både planlæggere og administratorer og ikke mindst med krav til politisk ansvarlige om ajourføring af lovgivningen på planlægnings- og byggeområdet og om modernisering af landets struktur og administrative apparat.

## **Byplanhistorisk Note 15:**

### **Industrikvarteret i Gladsaxe**

#### **Indhold:**

Vagn Isaksen: Industrikvarterets etablering og udvikling

Edmund Hansen: Industrikvarteret i den kommunale planlægning

Ella Bredsdorff: Nye tider – nye planer

Udgivelsesår: 1988

ISBN: 87-87487-6-32

Omslag: Industrikvarteret i Gladsaxe 1952 omkring Sydmarken samt krydset mellem Sydmarken og Gladsaxe Møllevej set fra gastårnet mod Søborg. Af Erik Starup.

Antal sider: 114 s.

#### **Beskrivelse:**

Industrikvarteret i Gladsaxe blev med sit samlede areal på 120 ha det største industrikvarter i København og samtidigt et af de første områder, hvor en egentlig byplanlægning blev gennemført af de nyskabende tanker, der slog igennem med Byplanloven i 1938. Bag dette lå funktionalismens idealer om at skabe mere lys og luft i byerne samt en bedre organisering af byens funktioner i en tid, hvor industriens vokseværk krævede yderligere plads og bedre faciliteter.

**Byplanhistoriske Note 14:**  
**Notat om Storkøbenhavns planlægning 20. maj 1960**  
 Udsendt af Boligministeriet

**Indhold:** Notat om Storkøbenhavns planlægning udsendt fra Boligministeriets 2. kontor

Udgivelsesår: 1988

ISBN: 87-87487-624

Omslag: Kort over Nordsjælland med grænser for den bymæssige bebyggelse

Antal sider: 47 s.

**Beskrivelse:**

Den 30. maj 1960 offentliggør Boligministeriet et "Notat om Storkøbenhavns planlægning", der indeholder en redegørelse for eksisterende planlægningsinstanser- og objekter med grundige gennemgange af planlægningen for Københavnseggen og Sjælland. Byplanhistorisk Udvalg vælger at genoptrykke notatet, da det stadig er aktuel og interessant læsning for alle, der beskæftiger sig med planlægningen af samfundet og gerne vil have genopfrisket forudsætningerne for nutidens byplanlægning.

**Byplanhistorisk Note 13:**  
**Med de venligste hilsner fra Steen Eiler Rasmussen**  
 Af Steen Eiler Rasmussen

**Indhold:**

Brev af 16.7.1987 fra Steen Eiler Rasmussen til Byplanhistorisk Udvalg

Brev fra 27.7.1987 fra Steen Eiler Rasmussen til Byplanhistorisk Udvalg

Kronik af Steen Eiler Rasmussen fra Politiken 1. januar 1950

Artikel af Steen Eiler Rasmussen fra Politiken 2. januar 1950

Redaktion: Vibeke Dalgas

ISBN: 87-87487-6-16

Omslag: Axel Nygaard fra Steen Eiler Rasmussens bog "København 1950"

Antal sider: 29 s.

**Beskrivelse:**

"Ukuelig er du. Stadig und af sind og levende. Vi har lært meget af dig og kan fortsat lære". Sådan indleder Byplanhistorisk Udvalg deres 13. note, da de ønsker tidligere arkitekt, byplanlægger og professor på Kunstakademiets Arkitektskole fra 1938-1968, Steen Eiler Rasmussen, tillykke med sin 90 års fødselsdag. Noten indeholder værdifulde kommentarer til 20'ernes og 30'ernes byplanhistorie skrevet med hans egne ord om hændelsesforløbet og oplevelser. Derudover bringer noten to artikler om København, Steen Eiler skrev til Politiken i 1950. Begge artikler er indlæg til datidens planlægningsdebat, men må anses som højst aktuelle den dag i dag.

## **Byplanhistorisk Note 12:**

### **40'erne og 50'ernes byplanhistorie.**

2. seminar, juni 1987. Gammel Dok, København.

#### **Indhold:**

Edmund Hansen: 40'ernes og 50'ernes byplanlægning i Danmark

Poul Erik Skrivers: Udenlandsk indflydelse på dansk byplanlægning 1940-1960.

Arne Gaardmand: Specifikke dansk udviklede teorier og løsninger i periodens byplanlægning

Bo Grønlund: Forskning om 40'ernes og 50'ernes byplanlægning

Redaktion: Edmund Hansen

Udgivelsesår: 1987

ISBN: 87-87487-608

Antal sider: 77 s.

#### **Beskrivelse:**

På dagsordenen var en række indlæg om 1940'erne og 1950'ernes byplanlægning i Danmark, inspirationer fra udlandet og eksempler på specifikke danske forteelser i pågældende periode. Noten indeholder en oversigt over dansk forskning i de to årtier og en karakteristik af vækstsamfundets vilkår i slutningen af 1950'erne og lige før det store boom i 1960'erne, hvor der for alvor kom gang i byudviklingen.

## **Byplanhistoriske Note 11:**

### **Værløse –en kommunes byplanhistorie 1944-74**

Af Max Siegumfeldt

Udgivelsesår: 1987

ISBN: 87-87487-578

Antal sider:

#### **Beskrivelse:**

Med byplanloven fra 1938 begyndte det kommunale byplanarbejde i Danmark så småt tage fastere former. I Værløse Kommune blev man hurtigt klar over, at kommunen med sine mange landskabelige kvaliteter, jernbane og vejforbindelser til København ikke kunne fortsætte som en "torneroseidyl", men måtte forvente en kraftigere bymæssig udvikling, når 2. verdenskrigs afmattende virkninger ophørte. Byplanarbejdet i Værløse Kommune påbegyndte i 1944 ledet af arkitekt Max Siegumfeldt, og i noten giver han et livfuldt billede af planlægningsarbejdets forløb, resultater samt de vanskeligheder, der ligger i udførelsen, men også af de muligheder, der findes, når erfarne byplanlæggere og engagerede politikere får lov til at arbejde tæt sammen. Arbejdet betragtes i dag som et pionerarbejde, hvor mange gode erfaringer kan hentes, men også allerede er blevet hentet og brugt i tiden løb.

## **Byplanhistoriske Note 10:**

## **20'erne og 30'ernes byplanhistorie.**

1. seminar, juni 1986. Kunstakademiets Arkitektskole, København.

Edmund Hansen: 20'ernes og 30'ernes byplanlægning i Danmark

Lisbeth Balslev Jørgensen: Sol og luft var ikke nok (20'erne og 30'ernes planlægning)

Udgivelsesår: 1986

ISBN: 87-87487-551

Antal sider: 41 s.

### **Beskrivelse:**

Indlæggene i noten er udarbejdet af fhv. vicedirektør i Planstyrelsen, Edmund Hansen og forskningsbibliotekar ved kunstakademiets bibliotek, Lisbeth Baslev Jørgensen. Igennem en tværfaglig tilgang drøfter de den byplanhistoriske forskning i 1920'erne og 1930'erne for at belyse det praktiske byplanarbejde, der blev udført i disse år, men også hvad baggrunden var for at udføre et egentlig planlægningsarbejde. Begge artikler understøtter Byplanhistorisk Udvalgs ønske om at udgive en bearbejdet og kommenteret bibliografi for periodens byplanhistorie.

## **Byplanhistorisk Note 9:**

### **Lærestalernes fælles byplankursus 1955-69**

Af Kirsten Andersen

### **Indhold:**

Lærestalernes fælles byplankursus – alvor og leg; Om de første fælleskurser: Fælleskursus 1955 – Græsted, Fælleskursus 1956 – Præstø, Fælleskursus 1957 – Samsø, Fælleskursus 1958 – Svinninge, Fælleskursus 1959 – Ven, Fælleskursus 1960 – Ringsted, Fælleskursus 1961 – Kalundborg, Fælleskursus 1962 – Rødby, Fælleskursus 1963: Vordingborg, Fælleskursus 1964 – Frederikssund og Hornsherred, Fælleskursus 1965 – Bornholm, Fælleskursus 1966 – Esbjerg, Ribe og Varde, Fælleskursus 1967 – Frederikshavn, Skagen og Sæby; Vurdering af fælleskursus; Fælleskursus 1968 – Korsør og Nyborg, Fælleskursus 1969 – Herning, Holstebro og Struer

Udgivelsesår: 1986

ISBN: 87-87487-543

Omslag: Stefan Ott

Antal sider: 45 s.

### **Beskrivelse:**

Det hele begyndte i 1955 på initiativ fra studerende på Arkitektskolen og på Danmarks tekniske Højskole med ønsket om, at give de studerende fra forskellige lærestalter og universiteter mulighed at deltage i et tværfagligt gruppearbejde om konkrete projekter. Fælleskurset – som det populært blev kaldt – var både seriøst arbejde og sprudlende leg, hvor mange nyskabende eksperimenter blev afprøvet i tidens løb.

## **Byplanhistoriske Note 8:**

## **Bag kulisserne – Køge Bugt-lovens politiske og administrative forspil**

### **Af Frank Bundgaard**

#### **Indhold:**

Ouverture: Hovedstadsrådets situation i 1950'ernes slutning; Lovforberedelse: Fra Brølende tiger til listig kat; Folketingets forhandlinger; Det kommunale selvstyre; Jordpolitikken; Planlægning i hovedstadsområdet; konklusion

Udgivelsesår: 1986

ISBN: 87-87487-535

Omslag: Af Frank Bundgaard

Antal sider: 55 s.

#### **Beskrivelse:**

Kultursociolog, Frank Bundgaard, fremlægger tanker og overvejelser fra et afsluttet forskningsprojekt, som tager afsæt i Køgebugt-byernes byplanlægning og etablering i 1960'erne og 1970'erne. I noten indkredser han omfanget af det kommunale spillerum og rejser spørgsmålet om, hvor grænserne for det kommunale selvstyre i grunden går. For hvad og hvor meget må kommunerne selv bestemme, og hvordan ser det egentlig ud med kvaliteten af de kommunale aktiviteter?

## **Byplanhistoriske Note 7:**

### **Planlægningens græsørdder**

#### **Af Carl Evald Hansen**

#### **Indhold:**

Planlægningens græsørdder; Havebybevægelsen; Chicago og Chicagoskolen; Patrick Geddes; Anglo-Amerikansk planlægningstankegang; The regional planning association of America; De kontinentale germanske byplantanker; Ciam og Athen Charter; Planlægning i Storbritannien; Jane Jacobs og kritikken af efterkrigstidens planlægning; Fra Burnham til Mumford;

Udgivelsesår: 1986

ISBN: 87-87487-52-7

Omslag:

Antal sider: 20 s.

#### **Beskrivelse:**

Carl Evald Hansen har dyb sympati for Lewis Mumfords opfattelse af mennesker og byer, men er meget kritisk overfor Courbusiers planlægningstanker og Jane Jacobs løsninger af storbyens problemer. Uden at lægge skjul på noget viderebringer han sine bekymringer over, hvordan vi behandler vores byer. Carl Evald Hansen er uddannet arkitekt og har studeret planlægnings græsørdder og på at finde ud af, hvordan byerne fungerer. Storbyerne har altid fascineret ham og i noten når han frem til det resultat, at de bedste bykvaliteter skabes dér, hvor menneskelivet får lov til at udfolde sig – myldrende og broget.

## **Byplanhistoriske Note 6:**

## **Byplanhistoriske Erindringer fra midten af 40'erne og til begyndelsen af 50'erne**

Af Jesper Termansen

### **Indhold:**

På Kunstakademiets Arkitektskole og om Sønderho og Fanø; På Københavns Rådhus, til Holland og Italien og om en kødby i Århus; "Social life and town planning" i Helsingør, bolig i Hjortekær og byplanarkitekt i Brøndby Kommune; Om en guldmedaillekonkurrence og om det svære at blive gift

Udgivelsesår: 1986

ISBN: 87-87487-489

Omslag: Forside: En mineby på Mors fra 1951 af Jesper Termansen. Bagside: Udsnit af Geodætisk Instituts målebordsblad M 3229 fra 1967.

Antal sider: 47 s.

### **Beskrivelse:**

Med afsæt i sit planlægningsarbejde i Brøndbyøster og Brøndbyvester fortæller Jesper Termansen om en ung planlæggeres oplevelser, sejre og genvordigheder. I noten giver han blandt andet et levende billede af to personligheder, han mødte på sin vej: Boligministeriet kommitterede i byplansager, Kai Hendriksen med hvislestemmen og sociologen Theodor Geiger som han hjalp med at smugle arvesølv over grænsen. At damerne også fik en stor del af hans opmærksomhed, lægger han ikke skjul på – selvom det til tider blev skæbnesvangert.

## **Byplanhistoriske Note 5:**

### **Tilbageblik**

Af Edmund Hansen

### **Indhold:** Tilbageblik

Udgivelsesår: 1985

ISBN:

Omslag:

Antal sider: 43 s.

### **Beskrivelse:**

Edmund Hansen har aldrig mistet jordforbindelsen i sit arbejde med dansk byplanlægning, og en hel generation har lært af hans synspunkter. Han er uddannet murer, bygningskonstruktør samt arkitekt og fra 1975 – 1984 var han vicedirektør i Planstyrelsen. For Edmund Hansen handler det om at tage hensyn til hinanden og give borgerne medbestemmelse i planlægningen af deres byer. Noten indeholder en udskrift af fra et lysbilledforedrag, hvor talesproget er fastholdt uden større ændringer. Det er også tilgængelig i Byplanlaboratoriets båndsamling.

## **Byplanhistoriske Note 4:**

## Bidrag til Naturfredningens historie

Af C. Blixencrone-Møller

### Indhold:

Årene i Københavns Kommune; Det grønne udvalgs arbejde; Konsulentembedets oprettelse og arbejdsområde; Naturfredningsforeningen; Bidrag til Vestskovens historie; Bidrag til Køge Bugts fredningsmæssige historie; Johan Gardes anmeldelse af Fl. Kiilsgaard Madsens "Naturfredningssagens historie i Danmark".

Udgivelsesår: 1985

ISBN: 87-87487-462

Omslag: Forslag til samlet parksystem for Københavnsegnen. Illustration fra "Københavns grønne områder".

Antal sider: 74 s.

### Beskrivelse:

Naturfredningens historie er et interessant og betydningsfuldt kapitel i byplanlægningshistorien, da tanken om at planlægge og sikre de områder, der ikke skulle bebygges, opstod længe før den egentlige byplanlægning med byplanloven i 1938 slog igennem. Civilingeniør Blixencrone-Møller er en af naturfredningens og fredningsplanlægningens pionerer, og i noten fortæller han – uddybet under samtaler med ankechef Johan Garde – om naturfredningens historie, som han fulgte og påvirkede gennem hele sit virke.

## Byplanhistoriske Note 3:

### Athen-erklæringen

Af Ernst Kristoffersen

**Indhold:** Oversætterens indledning; Athen-erklæringen: Generelt, Boligen, Fritiden, Arbejdet, Samfærdslen, Den historiske arv, konklusioner

Udgivelsesår: 1985

ISBN: 87-87487-411

Omslag:

Antal sider: 19 s.

### Beskrivelse:

Athen-erklæringen blev oprindeligt skrevet på fransk og græsk ved afslutningen på "Congrès Internationaux d'Architecture Moderne" i 1933. Kongressen tog udgangspunkt i systematiske studier af 33 storebyer i 18 lande, og erklæringen er blevet en af klassikerne blandt de byplanhistoriske dokumenter og programskrifter. Den er af så stor byplanhistorisk betydning, at den nu er blevet oversat til dansk af Ernst Kristoffersen. Erklæringen er et godt udgangspunkt for diskussionen om, hvad vi kan gøre anderledes end vores forgængere for 50 år siden.

## Byplanhistoriske Note 2:

## **Havneby på Rømø**

### Af Jesper Termansen

#### **Indhold:**

Erindringer og myter omkring den nye havn og by ved Havneby på Rømø: note 1-28; Noter og henvisninger til materialet om Havneby på Rømø; Et arbejdsgrundlag for planlægning af den nye by ved Rømø Havn: Forudsætning, Dispositionsplanen for Havneby, Rømøs nuværende bebyggelse, Den fremtidige bebyggelse, Byerne på Fanø, Esbjerg, En ændret og bedre byplan, Bebyggelsesplaner, Forslag til nabolag

Udgivelsesår: 1985

ISBN:

Omslag:

Antal sider: 37 s.

#### **Beskrivelse:**

Tanker og overvejelser om at bygge en helt ny by og en helt ny havn på Rømø vokser hurtigt i 1950'erne, og den 18. maj 1960 bliver loven om Haveby vedtaget. Indvielsen af haven finder sted den 19. april 1964, og selvom den først og fremmest skulle tjene fiskerierhvervet, fik den med sin ideelle baggrund også stor betydning for færgehavn. Jesper Termansen har først som udsendt medarbejder for boligministeriets kommitterede i byplansager og senere som byplankonsulent haft afgørende indflydelse på Havnebys byplanmæssige idégrundlag og bebyggelsens udformning. I noten fortæller han om Havebys tilblivelseshistorie, som efter hans mening ikke skulle ligne Esbjerg, men hente sit forbillede i Sønderho og Nordby på Fanø. Det lykkedes at vinde gehør for disse synspunkter.

## **Byplanhistoriske Note 1:**

### **Udokumenterede optegnelser om et halvt århundredes levnedsløb**

#### Af Flemming Teisen

#### **Indhold:**

Fødsel og barndom; Indoktrinering og opdragelse i gang; Frigørelsen begynder; Viborg – en by verden; Uddannelsestiden begynder; Giftemål og rejser; Fra bygningskunst til samfundsplan og politisk aktivitet; Kulturkamp og besættelse; Mine forældres slægter; Ingeborg og Rasmus og deres slægter

Udgivelsesår: 1985

ISBN:

Omslag:

Antal sider: 89 s.

#### **Beskrivelse:**

På sin helt egen måde klargør Teisen, hvilken indflydelse mennesker, omgivelser og samfundsforholdenes forløb har haft på sin ideologiske og faglige udvikling. Noter er blevet til en personlig fortælling, hvor han fremdrager oplevelser fra perioder af sin 80-årige tilværelse med ukritiske eftertænkninger og bagkloge kommentarer.

## 4. Seminarnoter

De Byplanhistoriske seminarer afholdes en gang om året med en række oplæg inden for byplanlægning og byplanhistorie. Efter hvert seminar udarbejdes et fyldigt referat i form af en Byplanhistorisk Note, som indeholder byplanfaglige emner, erindringer, oplevelser og/eller erfaringer fra det praktiske byplanarbejde. For at overskueliggøre fremfindingen, af bestemte seminarer, er de stillet op efter afholdelsesdato og med relevante oplysning omkring dette.

### **1. seminar, jun. 1986. Kunstakademiets Arkitektskole, København.**

**Note nr. 10: 20'ernes og 30'ernes byplanhistorie**

### **2. seminar, jun. 1987. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 12: 40'ernes og 50'ernes byplanhistorie**

### **3. seminar, jun. 1987. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 16: De store vækstår – fra ca. 1960 og videre frem**

### **4. seminar, jun. 1989. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 19: Boligbyggeriet og boligområderne i by – og regionsplanlægning**

### **5. seminar, jun. 1990. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 22: Trafikken og byerne – udvikling og planlægning**

### **6. seminar, jun. 1991. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 25: Sommerhuset - fødsel og opvækst**

### **7. seminar, jun. 1992. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 27: Byens offentlige rum**

### **8. seminar, jun. 1993. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 28: Forstæderne - bydannelse og byplaner**

### **9. seminar, jun. 1994. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 30: Det åbne land**

### **10. seminar, jun. 1995. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 31: Byfornyelse - fra gadegennembrud til integreret byfornyelse**

### **11. seminar, dec. 1995. Arkitektskolen, Aarhus.**

**Note nr. 34: Købstædernes byfornyelse**

### **12. seminar, jun. 1996. Gammel Dok, København.**

**Note nr. 35: Hovedstadsregionen i historisk tilbageblik**

### **13. seminar, 30. maj 1997. Charlottenborg, København.**

**Note nr. 37: Arkitektskolernes byplanuddannelse 1930-1997**

### **13. seminar, 30. maj 1997. Charlottenborg, København.**

**Note nr. 38: Byplanuddannelsen i Danmark 1930 til 1997**

**14. seminar, maj 1998. Danmarks Tekniske Universitet, Lyngby.**

Note nr. 40: **Danmark under forvandling.** De store planer og deres skæbne

**15. seminar, maj 1999. Odense Universitet, Odense.**

Note nr. 41: **Fyn – regionen i midten.** Regionplanlægningen fra Kommunalreformen til "Lov om planlægning"

**17. seminar maj 2001. Kunstakademiets Arkitektskole, København**

Note nr. 44: **Danske Stationsbyer i byplanlægningens århundrede.**

**18. seminar, maj 2002.**

Note nr. 47: **Da Danmark blev lavet om – Kommunalreform og nye planlove**

**19. seminar, maj 2003. Ørestadsselskabets informationsbygning, København.**

Note nr. 49: **Byen og Banen. Byplan og kollektiv trafik i Københavnsegnen**

**20. seminar, sept. 2004. Københavns Rådhus, København.**

Note nr. 50: **Københavns skitse til en generalplan 1954 - holder planlægningen 50 år efter?**

**21. seminar sept. 2005. Carlsberg Akademi, Valby.**

Note nr. 55: **Hvordan skriver vi historie for den moderne by 1945-2000**

**22. seminar sept. 2006, Avedørelejren, Hvidovre.**

Note nr. 57: **Dansk planlægning - hvor kom ideerne fra - hvordan blev planerne?**

**23. seminar, sept. 2007. Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, Frederiksberg.**

Note nr. 59: **Industri- og erhvervsvirksomheder i byplanlægningen 1938-2007**

**24. seminar, nov. 2007. Roskilde Universitetscenter, Roskilde.**

Note nr. 60: **Byen og den byhistoriske kartografi**

**25. seminar, nov. 2008. Trekanten - Københavns Miljøforum, København.**

Note nr. 63: **Bilen og byen**

**26. seminar, nov. 2009. Kunstakademiets Arkitektskole, København.**

Note nr. 64. **Bygenbrug**

**27. seminar, nov. 2010. Statens Bygge forskningsinstitut, Hørsholm.**

Note nr. 66: **Fra Grænseløs Optimisme til Kritisk Eftertanke. Byplankonsulenttegnestuerne i 1960'erne og 70'erne**

**28. seminar, nov. 2011. Kulturværftet, Helsingør.**

Skrift nr. 67: **Arkitektonisk planlægning i by og land**

## 5. Erindringsnoter

Mange fremtrædende personligheder, inden for byplanlægningsfaget, har i tiden løb bidraget med deres helt egen fortælling om den spændende udvikling, de selv er været en stor del af. Erindringsnoterne bidrager til belysningen af den danske byplanhistorie og er overskueligt stillet op efter udgivelsesår med tilhørende oplysninger om notenummer, titel og forfatter.

Byplanhistorisk Note 1: Udokumenterede optegnelser om et halvt århundredes levnedsløb (1985)  
Af Flemming Teisen

Byplanhistorisk Note 5: Tilbageblik (1985)  
Af Edmund Hansen

Byplanhistorisk Note 6: Byplanhistoriske erindringer fra midten af 40'erne og til begyndelsen af 50'erne (1986)  
Af Jesper Termansen

Byplanhistorisk Note 29: Lidt om fredningsplanlægning og om nogle af de mennesker jeg mødte hen ad vejen  
Af H. H. Holden Jensen

Byplanhistorisk Note 32: Hovedstadsrådet, 1. april 1974 – 31. december 1989 – erindringer 6 år efter (1996)  
Af Hugo Marcussen

Byplanhistorisk Note 45: Lem Præstegård i Vestsalling: Betragtninger over børnenes legevirksomhed - udarbejdet i den regnfulde sommer 1987 af Max Siegumfeldt (2001)  
Af Max Siegumfeldt

Byplanhistorisk Note 48: Mit arkitektliv (2003)  
Af Kirsten Andersen

Byplanhistorisk Note 58: Byplanhistorie og byudvikling i Hillerød 1945 – 2006 (2006)  
Af Vibeke Dalgas

## 6. Forfatterregister

Sammen med emneindekset er forfatterindekset et anvendeligt redskab til litteratursøgning i de forskellige Byplanhistoriske Noter. Det er opstillet alfabetisk efter forfatterens efternavn og forsynet med en eller flere henvisninger, hvor de markerede noter, henviser til, at forfatteren har været ene om at udgive noten.

### A

Abrahamsen, Poul 31  
 Algreen-Ussing Gregers 27, 60  
 Alsted, Gert 30  
 Alstrup, Inge 38, 47, 63  
 Andersen, Bendt 47  
 Andersen, Kirsten 9, 18, 28, 36, 37, 38, 43, 48  
 Andersson, Sven-Ingvar 43  
 Arctander, Philip 16  
 Arnfred, Jens Thomas 66  
 Asmussen, Ole 35

### B

Bak, Ejvind Anker 37  
 Bidstrup, Knud 43  
 Blixencrone-Møller, Christian 4  
 Boding-Jensen, Kitt 59  
 Boertmann, Mogens 43  
 Brauer, Willy 22  
 Bredsdorff, Ella 15  
 Bredsdorff, Peter 43, 62  
 Bruus, Palle 40  
 Bunde, Jørgen 63  
 Bundgaard, Frank 8  
 Bøgh, Charlotte 25

### C

Christiansen, Jan 57  
 Christensen, Karsten Bay 52  
 Clemmensen, Jens 67

### D

Dahlkild, Nan 23, 25  
 Dalgas, Vibeke 22, 37, 38, 42, 44, 58, 59, 62, 65, 66

Degn, Ole 60  
 Dragsbo, Peter 28, 41, 44  
 Draiby, Roy 43  
 Dræger, Carlo 35  
 Dupont, Henrik 60

## E

Eir, Bjarne 22  
 Elle, Søren 50, 63  
 Engel, Ulla 22  
 Erdmann, Ole 19

## F

Ferdinandsen, Ib 52  
 Flyvbjerg, Bent **24**  
 Fosdal, Niels 18  
 Foss, Anne-Grethe 49  
 Frost, Eigil 25

## G

Gade-Nielsen, Asbjørn 64  
 Garde, Johan 30, **39**  
 Gehl, Jan 27  
 Groes, Niels 30  
 Grønlund, Bo 12, 27, 38  
 Gulstad, Erik 22  
 Gaardmand, Arne 12, 31, 42, 43, 50, 55

## H

Hansen, Carl Evald **7**  
 Hansen, Edmund **5**, 10, 12, 15, 22, 34, 37, 42, 43  
 Hansen, Gitte 60  
 Hansen, Holger 47  
 Hansen, Jens Schjerup 30  
 Hansen, Mogens 41  
 Harvest, Jesper 34, 37, 41, 42, **51**, 55, 59  
 Hasløv, Bjørn Borgen 25  
 Hauck, Peter 38  
 Hauxner, Malene 64  
 Hegelund, Hans 34  
 Henriksen, Poul 57  
 Hvidberg, Ena 28  
 Hæstrup, Ole 38

Høgsbro, Svend 55

## I

Illeris, Sven 40, 44, **54**, **56**, 59, 63, 65

Isaksen, Vagn 15

## J

Jensen, Holden **29**

Jensen, Peder Boas 38, 43, 65, 66

Jensen, Sven 43

Jensen, Sven Allan 16, **21**, 37, 40, 43

Jensen, Søren B. 50

Johansen, Jens 34

Justesen, Rita 59

Jørgensen, Dorte 37

Jørgensen, Karsten 31

Jørgensen, Lisbeth Balslev 10, 19

Jørnø, Kresten Leth 35

## K

Kaufmann, Erik 17, 43

Kiib, Hans 37

Kjærdsdam, Finn 16

Knudsen, Gøsta 67

Knudsen, Tim 19, 28

Kolbe, Laura 55

Korsgaard, Peter 60

Kristensen, Hans 42

Kristoffersen, Ernst **3**

Kvorning, Jens 31, 38, 57

## L

Larsen, Flemming 22

Larsen, Kristian 22, 34, 40, 42, 43, 49, 50

Larsson, Bo 55

Lassen, Helle 67

Launbjerg, Viggo 22

Lauridsen, John T. 55

Laursen, Steen Nørskov 41

Lemberg, Kai 43

Lohmann-Hansen Anker 63

Lund, Dennis 38, 46, 47

Lyager, Poul 16, **26**, **33**, 40, 43, **46**, 49  
 Lyhne, Hanne 37  
 Lønholt, Jens 35

## **M**

Maegaard-Nielsen, Carsten 37  
 Madsen, Erik Junge 44  
 Mammen, Hans 38  
 Marcussen, Hugo 16, 22, **32**, 43  
 Mathiesen, Carl Jørn 40  
 Mavromatis, Berith 25  
 Michelsen, Vilhelm Brage 52  
 Mikkelsen, Jens Kramer 50  
 Moltke, Gert 40  
 Mortensøn, Ole 41  
 Møller, Elith Juul 22, 27, 37, 44, 47, 66  
 Møller, Ib 34  
 Møller, Jonas 31, 64  
 Mørch, Dea Trier 43  
 Mørch, Søren 66  
 Mårtelius, Johan 27

## **N**

Nielsen, Bue 22  
 Nielsen, Gert 66  
 Nielsen, Jens Ole 50  
 Nielsen, Jens V. 37  
 Nielsen, Lars 35  
 Nielsen, Lise Drewes 63  
 Nielsen, Viggo 30  
 Nyrop, Jannik 28, 64  
 Nyvig, Anders 43

## **O**

Olsen, Hans-Jørgen 25  
 Olsen, Ib Asger 63, 64  
 Ott, Stefan 43  
 Ousager, Steen 44  
 Ovesen, Hans 37

## **P**

Pettersson, Eric 28, 34, 38

Plesner, Grete 57  
 Primdahl, Jørgen 67

## **R**

Rasmussen, Knud E. 49, 50  
 Rasmussen, Steen Eiler 13  
 Reddersen, Jakob 28  
 Rehling, David 30  
 Riesto, Svava 64  
 Rud, Anne Majken Snerup 28  
 Rørbech, Jens 49, 63

## **S**

Salicath, Niels 19  
 Schmidt, Erik Ib 40  
 Siegumfeldt, Max **11, 20, 45**  
 Skriver, Peter 60  
 Skriver, Poul Erik 12, 27, 43  
 Skaarup, Hans Hartvig 43  
 Stilling, Ole 59  
 Strunge, Morten 37  
 Strøm, Henning 35, 43, 47  
 Strømstad, Poul 27, 28  
 Sverrild, Poul 56, 59, 64  
 Sørensen, Arne Mygind 62  
 Sørensen, Henning 57  
 Sørensen, Knud 67  
 Saaby, Tina 67

## **T**

Teisen, Flemming **1, 43**  
 Termansen, Jesper **2, 6, 25**  
 Terp, Preben 41  
 Thau, Carsten 66  
 Thomassen, Ole 31, 43  
 Thorlund, Karsten 59  
 Thougard, Niels 57  
 Thrane, Eigil 25  
 Tuxen, Poul 27

## **V**

Vindum, Kjeld 44

**W**

Weidekamp, Egon 31, 35

Winding, Ole 34, 37, 44

Wisbom, Axel 25

Wolters, Lisbet 37

**Z**

Zacchi, Ole 49

Zahle, Karen 19

## 7. Geografiske områder og byer

### Jylland:

Aabenraa: 65

Aalborg: 22, 24, 65

Aarhus: 22, 28, 34, 44, 52, 55, 63, 65, 66, 67

Esbjerg: 9, 2

Frederikshavn: 9, 8, 55

Frydendal: 59

Haderslev: 65

Hanstholm: 65

Herning: 9, 56, 65

Hjørring: 67

Holstebro: 42

Horsens: 51, 65, 66

Hørdum: 67

Holstebro: 9, 34, 51, 65

Kolding: 40, 51, 65

Løgstør: 51

Randers: 22, 56, 65

Ribe: 9

Ry: 44

Rødekro: 44

Rømø: 2

Struer: 9

Skagen: 9

Skanderborg: 65

Sæby: 9

Tversted: 25

Varde: 9, 65

Vejle: 51, 9

Vestsalling: 45

Viborg: 52

Ølgod: 44

Vestjylland: 29, 54

Midtjylland: 29

Nordjylland: 54

Østjylland: 54

### Fyn:

Middelfart: 41

Nyborg: 34, 65

Odense: 22, 28, 41, 51, 59, 64, 65, 66

Ringe: 41

Svendborg: 41

Faaborg: 41

**Storkøbenhavn**

Albertslund: 4, 66

Avedøre: 36, 43, 59, 64, 66

Ballerup: 51

Blistrup: 51

Brøndby Strand: 57

Brøndbyøster: 6, 21

Brøndbyvester: 6

Farum: 66

Ganløse: 51

Gladsaxe: 15, 51, 65

Greve: 28

Herlev: 51

Høje-Taastrup: 43

København: 4, 13, 16, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 31, 33, 35, 40, 42, 43, 48, 49, 54, 50, 59, 60, 63, 64, 64, 65, 66, 67

Køge: 27, 43, 56, 65

Køge Bugt 4, 8, 16, 35, 43, 49, 52, 57, 65, 66

Lyngby: 51, 65

Rødovre: 18, 19, 28, 51

Søborg: 19

Veksø: 66

Vestamager: 51

Værløse: 11, 64, 65

Hovedstadsområdet/regionen: 4, 12, 16, 21, 22, 29, 32, 35, 40, 49, 54, 52

Storkøbenhavn: 14, 21, 43, 42, 48, 52, 63

Øresund: 43, 49

Ørestad: 49

**Sjælland:**

Allerød: 65

Espergærde: 28

Frederiksborg Amt: 48

Frederikssund: 9

Græsted: 9

Haslev: 44

Hillerød: 42, 51, 56, 58, 59, 62, 65, 66

Helsingør: 42, 51, 65, 66

Herfølge: 65

Holbæk: 65

Hornbæk: 25

Høje Taastrup: 65

Hornsherred: 9

Hørsholm: 65

Kalundborg: 9

Næstved: 65  
Odsherred: 25  
Præstø: 9  
Roskilde: 65  
Ringsted: 9  
Rørvig: 25  
Snekkersten: 65  
Svinninge: 9  
Vejby: 65  
Vordingborg: 9, 51

---

### **Øer**

Bornholm: 9, 43, 48  
Fanø: 25, 65  
Lolland: Rødby: 9 Nakskov: 65  
Nyord: 65 (ø nord for Møn)  
Samsø: 9  
Strynø: 65  
Ven: 9

### **Norden:**

Grønland: 46, 65  
Helsingfors: 55  
Lund: 51, 55  
Malmø: 51  
Stockholm: 51  
Skandinavien: 60  
Västerås: 51

### **Resten af verden:**

Bologna: 66  
England: 12  
Göteborg: 65  
Hollywood: 24  
Reykjavik: 65  
San Francisco: 24  
Sverige: 12  
Tyskland: 12  
Paris: 66